A°. 1857. N°. 34.

Opregte Maandagsche

HAARLEMSCHE COURANT

van 9 Februarij.

[Bij N°. 34 dezer Courant behoort een Vervolg.]

BERLIJN, 5 Februarij.

Naar luid der berigten uit Parijs, hier ter stede ontvangen, zijn de voorloopige onderhandelingen van den zwitserschen gemagtigde, den heer *Kern*, met de fransche Regering, over de middelen en voorwaarden om tot eene eindregeling der aangelegenheden van Neufchâtel te geraken, nog niet zoo ver gevorderd, dat men den tijd en de plaats kan bepalen en aanwijzen, op welken en waar de Conferentie der daarin betrokken mogendheden zal worden gehouden.

De pruissische gezant te Parijs, graaf *von Hatzfeld*, is, hoewel niet gevaarlijk ziek, toch ongesteld en bedlegerig, weshalve het gerucht, dat ook reeds tusschen dien staatsman en den heer *Kern* onderhandelingen zouden hebben plaats gehad, als niet gegrond kan worden beschouwd. Ook is de diplomatieke gemeenschap tusschen Pruissen en Zwitserland nog niet hersteld.

Van de bekende koningsgezinden van Neufchâtel zijn de graaf *Wesdehlen*, de staatsraad *de Rougemont* en de baron *de Pusy* in deze hoofdstad aangekomen.

— Wat het in de handels-verdragen van Pruissen met Oostenrijk opgenomen voorbehoud betreft, om tot eene meer uitgebreide betrekking van deze laatstgenoemde mogendheid tot Pruissen en derhalve tot de Staten van het Tolverbond te geraken, wordt van goederhand gemeld, dat de daarover te houden conferentien niet zullen plaats hebben, dan op den tijd, die daartoe door de tractaten zelven is aangewezen. Van de zijde der Staten van het Tolverbond is nog geene neiging bespeurd om de deswegens te voeren onderhandelingen te vervroegen; zelfs meent men te hebben bemerkt, dat de pogingen, welke onder de hand door Oostenrijk zijn aangewend om sommige dezer Staten daartoe te bewegen, geen gunstig gevolg hebben gehad.

VAN DEN RIJN, 6 Februarij.

Uit Weenen wordt gemeld, dat HH. MM. tusschen 15 en 18 Februarij in die residentie worden teruggewacht. In die berigten komt voor, dat hoogstdezelven naar Hongarije zullen vertrekken en dat vorst *Paul Esterhazy*, die Oostenrijk heeft vertegenwoordigd bij de krooning van Keizer *Alexander* te Moscou, last heeft ontvangen om, in vereeniging met de graven *Carolyi*, *Zichy* en *Andrassy*, de maatregelen voorteberéiden, welke zullen kunnen strekken tot de luisterrijke ontvangst van HH. MM. in de hoofdsteden Pesth en Presburg.

De Keizer van Oostenrijk heeft gelast, dat door eene commissie van deskundigen in Lombardije eene prijsvraag zal worden uitgeschreven, betreffende de vermoedelijke oorzaken der ziekte onder de zijwormen. Des gevorderd zal eene premie van 12,000 lires voor het meest afdoende antwoord kunnen worden uitgeloofd.

PARIJS, 5 Februarij.

De heer *Louis Veuillot* heeft heden in het door hem bestuurde ultramontaansche hoofd-orgaan *l'Univers* een zeer krachtig geschreven betoog geleverd, waarbij hij zich mengt in den strijd, welke thans tusschen de dagbladen wordt gevoerd over *Verger*, en de beweegredenen, welke dien persoon kunnen hebben geleid tot het plegen van de misdaad, ter zake waarvan hij onlangs is ter dood gebragt.

De heer *Veuillot* komt in dat betoog hoofdzakelijk op tegen de beginselen, welke thans dagelijks worden uiteengezet in het bekende republikeinsch-gezinde orgaan *le Siècle*, welk dagblad de ultramontaansche partij zedelijk aansprakelijk vermeent te moeten stellen voor den gepleegden moord, en van de stelling uitgaat, dat de geheele Christenheid thans onder den druk is van eene clericale rigting, welke uit Rome uitgaat; niet van den Paus, maar van eenige weinige eerzuchtige prelaten, die eene geheimzinnige, doch niettemin uiterst krachtige organisatie hebben weten te geven aan een stelsel van magts-aanmatiging, 't welk een zeer ernstig gevaar oplevert voor alle natiën, en waartegen uit dien hoofde alle Regeringen niet te zeer op hare hoede kunnen zijn. Meer dan ooit mag men thans, volgens *le Siècle*, spreken van „het zwaard, welks gevest in Rome is, doch waarvan de punt zich allerwegen doet gevoelen." Oostenrijk is reeds onder de slagen van dat zwaard bezweken; Spanje zal weldra moeten bukken en Frankrijk geeft zich thans bloot meer dan het zelf weet; meer dan de tegenwoordige Regering zelve welligt in de verte durft veronderstellen.

De heer *Veuillot* zegt, dat hij het stilzwijgen had willen bewaren, maar dat, tegenover dergelijke beweringen, spreken pligt is. Volgens dien schrijver mag en kan men niet aannemen, dat *Verger* tot het plegen van het misdrijf is gedreven door wrevel, ter zake van eene godsdienstige rigting; — is het mogelijk, dat hij redenen meent te hebben gehad om zich te beklagen over de geestelijke overheid; — maar heeft het voorbeeld der revolutie zijne zinnen beneveld en zijne hand gewapend tegen den aartsbisschop *Sibour*. Met nadruk doet de heer *Veuillot* het uitkomen, dat *Verger* over de godsdienstige beginselen, — over het leerstuk der Onbevlekte Ontvangenis, — over den ongelukkigen maatschappelijke toestand der ondergeschikte geestelijkheid, — en over vele andere onderwerpen van algemeenen socialen aard, volkomen dezelfde beginselen was toegedaan als die, welke door de schrijvers van *le Siècle* worden beleden. Had hij een werk uitgegeven, dan zou hij de man, de waardige bondgenoot zijn geweest van die democraten, doch thans, nu hij een moord heeft gepleegd, is hij goed genoeg om aan de ultramontaansche partij als 't ware te worden overgegeven.

Van zijnen kant beklaagt de heer *Veuillot* zich thans regtstreeks en zeer nadrukkelijk over de fransche Regering, die wel de drukpers, wat het staatkundige aangaat, beteugelt, doch haar volledige vrijheid geeft om de katholieke Kerk aanterànden. Het dagblad *le Siècle* heeft, als een voornaam orgaan, nog eenige schaamte, maar in die leemte wordt ruimschoots voorzien door *le Charivari*, 't welk de giftigste pijlen afschiet op de Godsdienst, — den draak steekt met de „fabelen van den Bijbel", — en de heiligste zaken, de edelste drijfveren van het menschelijk gemoed, dagelijks in een verachtelijk daglicht zoekt voortestellen.

„Wat wij (dus verklaart de heer *Veuillot*) daarover denken, behoeven wij indedaad hier niet te herhalen. De vrijheid tegen de Godsdienst is de revolutionnaire vrijheid bij uitnemendheid. In de laatst verloopene eeuw was die vrijheid minder dan thans, nu zij onbegrensd is, en niettemin heeft zij, en zij alleen, kracht genoeg gehad om het geheele maatschappelijk gebouw te doen ineenstorten. Heeft *le Siècle* eenig gevoel voor opregtheid te zijnen aanzien, dan heeft het genoeg aan deze verklaring; het overige zal van zelf komen en dat wel zeer spoedig. Twee zaken zullen daartoe krachtdadig bijdragen; vooreerst, de hartstogten, welke door de taal van dat revolutionaire orgaan onder lagere klassen worden opgewekt, en verder de denkbeelden, welke als van zelven ontstaan onder de hoogere klassen. Elk der vertoogen, in welke *le Siècle* zoo hevig en zoo vrijelijk de Godsdienst, te weten, datgene, 't welk alle menschen zonder onderscheid als het verhevenste kennen, en 't welk het meerendeel van het menschdom als het kosbaarste kleinood waardeert, aanrandt, elk van die vertoogen treft in dubbele mate; onder de lagere klassen doodt het den eerbied, onder de hoogere het vertrouwen. De staatkundige gevolgen, waarnaar *le Siècle* zoo reikhalzend uitziet, zullen op de meest natuurlijke wijze hieruit voortvloeijen. De schrijvers van dat blad zullen welligt verlegen zijn met den loop, welken de zaken alsdan zullen nemen, maar deze eerste voldoening zullen zij smaken. Zij kunnen er vast op rekenen!"

Het verdient welligt opmerking, dat de heer *Veuillot* zich beklaagt over de vrijheid, welke hier te lande aan de dagbladen wordt gelaten om de Katholieke Kerk aantevallen en dat hij niet aarzelt om zich daarbij over de fransche Regering uittelaten in eenen zin, waaruit op de meest overtuigende wijze schijnt te moeten worden afgeleid, dat hier te lande aan die Kerk de meest volledige vrijheid wordt gelaten om zich te verdedigen.

— Alhier uit Weenen ontvangene bijzondere berigten gewagen van de waarschijnlijkheid, dat de Keizer van Oostenrijk eerlang Hongarije zal bezoeken. Men vleit zich, dat bij die gelegenheid ten gunste der hongaarsche bevolking eene even zoo uitgebreide amnestie zal worden verleend, als die, welke dezer dagen in het lombardijsche eene zoo groote vreugde heeft verwekt.

Te dezer zake wordt gemeld, dat de meerderheid der Katholieken in Oostenrijk niet zeer ingenomen is met de italiaansche amnestie en dezen maatregel beschouwt als eene zeer ontijdige toegeeflijkheid, die geene andere strekking kan hebben dan het aanmoedigen der kwalijkgezinden. Het *Journal des Débats* acht het noodig om optekomen tegen de dagbladen, in welke deze en dergelijke stellingen worden ontwikkeld en is overtuigd, dat juist zulke maatregelen van vertrouwen en goedertierenheid strekken tot het ontwapenen der kwalijkgezinden. „Wij zouden (dus leest men in de *Débats*) er ons over moeten verbazen, als wij bespeurden, dat in den boezem eener partij, die ten gevolge van den naam, welken zij draagt, zedelijk verbonden is om de zachtste deugden van het Christendom in toepassing te brengen, zoo weinig liefderijke klagten werden vernomen."

— Uit Madrid wordt van 30 Januarij gemeld, dat de aldaar aanwezige progressistische afgevaardigden eene voorloopige vergadering hadden gehouden, waartoe niet waren uitgenoodigd de voorstanders der zuivere democratische beginselen. In die vergadering was besloten om den heer *Olozaga* te stemmen voor de betrekking van voorzitter der Cortes.

De generaal *Zabala* had zich belast met de verdediging van den generaal *Prim* voor den krijgsraad, en zou weldra naar Toledo vertrekken.

— In de vergaderzaal van het Instituut is gisteren de hoogbejaarde geleerde, de heer *Biot*, geïnstalleerd als lid van de Fransche Academie, ter vervanging van den heer *Lacretelle*. De heer *Guizot* heeft op de redevoering van den heer *Biot* geantwoord. De plegtigheid is bijgewoond door vele beroemde mannen van de meest uiteenloopende staatkundige beginselen, als de heeren: *Thiers*, *de Broglie*, *Berryer*, *de Montalembert*, *Duchâtel*, *Dupin*, enz.

— De nota, welke heden in den *Moniteur* is geplaatst, betreffende het wenschelijke eener vereeniging der Donauvorstendommen, heeft een even onverwachten, als diepen indruk gemaakt. Het zeggen is, dat de gezanten, lord *Cowley* en de baron *von Hübner*, zich onverwijld tot graaf *Walewsky* hebben gewend en inlichtingen hebben gevraagd, onder anderen, omtrent de bedoeling van de uitdrukking „andersdenkende Kabinetten." Te dezer zake wordt de aandacht gevestigd op de omstandigheid, dat Turkije en Oostenrijk tegen de vereeniging gestemd zijn; — dat Engeland zijne vorige denkbeelden heeft laten varen, en dat Rusland onverschillig is en welligt alleen zich voor de vereeniging zal verklaren, omdat Engeland ongunstig dienaangaande gestemd is. Daargelaten wat Sardinie als wenschelijk acht, staat Frankrijk bijna geheel alleen en kan de keizerlijke Regering uit dien hoofde worden geacht weder een afdoend bewijs te hebben gegeven van de bewustheid, dat zij een overwegenden invloed in Europa kan uitoefenen.

— Gisteren avond heeft eene luisterrijke receptie plaats gehad bij den heer *Haussmann*, den prefect van de Seine. Deze receptie is bijgewoond door den perzischen gezant, *Feruck Khan*, vergezeld door de voornaamste leden van de perzische ambassade. De heer *Haussmann* heeft, door tusschenkomst van eenen tolk, de beteekenis van de aanspraak van den gezant vernomen.

— In berigten uit Napels komt voor, dat de persoon, die den mislukten moordaanslag heeft gepleegd op den aartsbisschop te Matera, een kanunnik is, genaamd *Ancona*. De priester, welke door dien kanunnik is doodgeschoten, heet *Primicerio Bonsanto*. De redenen, welke tot den aanslag aanleiding hebben gegeven, zijn onbekend. Er worden nog altijd personen gevonden, die het berigt als geheel uit de lucht gegrepen beschouwen. Anderen zijn van het tegendeel overtuigd, en houden het er voor, dat, bij de versnelde middelen van gemeenschap, men thans wel niet meer zou behoeven te twijfelen, als er niets was voorgevallen. De laatsten gelooven, dat men de zaak zooveel mogelijk geheim tracht te houden.

PARIJS, 6 Februarij.

De heer *Guibert* is benoemd tot aartsbisschop van Tours; de heer *Chalandon* tot aartsbisschop van Aix, en de heer *Desprez* tot bisschop van Limoges. De daartoe strekkende keizerlijke besluiten zijn heden in den *Moniteur* uitgevaardigd.

Een der voornaamste, te Athene uitkomende dagbladen meent de verzekering te kunnen geven, dat de Koning van Griekenland niet eer tot de verandering van zijn ministerie zal overgaan, dan nadat de ontruiming van zijn land haar geheel beslag zal hebben erlangd.

LONDEN, 5 Februarij.

Bij de beraadslaging over het adres van antwoord, in de zitting van het Huis der gemeenten van eergisteren, heeft de heer *Disraëli*, sprekende over de italiaansche aangelegenheden, beweerd, dat tusschen Frankrijk en Oostenrijk eene geheime overeenkomst bestaat, waarbij aan Oostenrijk het behoud zijner italiaansche bezittingen gewaarborgd wordt, en dat deze overeenkomst onder de goedkeuring van britsche gouvernement gesloten is. In dergelijken stand van zaken was het, volgens den spreker, niet te verwonderen, dat de vertoogen, welke dezerzijds gedaan werden om een liberaal regeringsstelsel in Italie te doen invoeren, vruchteloos bleven, nademaal Oostenrijk de zekerheid had, dat het, ofschoon die pogingen tegenwerkende, deswegens niet bemoeijelijkt zou worden. — Lord *Palmerston* heeft het bestaan van een tractaat, zooals door den heer *Disraëli* bedoeld werd, ten stelligste ontkend, althans verklaard, dat hij daarvan geheel onkundig was en nu voor 't eerst daarvan hoorde spreken. Hij voegde er bij, dat het britsche gouvernement, indien het over het aangaan van zoodanige overeenkomst geraadpleegd was, dezelve veeleer tegengewerkt, dan bevorderd, of goedgekeurd zou hebben. „Het bewuste tractaat (dus vervolgde de minister) is louter een verzinsel, hetgeen niet den minsten grond heeft, behalve misschien dezen, dat bij het begin van den oorlog met Rusland, terwijl het onzeker was, welke houding Oostenrijk zou aannemen, mededeelingen tusschen de oostenrijksche en fransche gouvernementen hebben plaats gehad, waarbij, naar ik meen, het fransche gouvernement destijds beloofd heeft, dat het geene vijandelijkheden tegen Oostenrijk zou plegen. De vorige spreker (de heer *Disraëli*) schijnt te meenen, dat, terwijl wij aan den eenen kant omwentelingen in Italie trachtten te bevorderen, wij aan den anderen kant de Franschen aanspoorden om dezelve te onderdrukken; aan zulk eene met zich zelve in strijd zijnde handeling zal niet ligt eenig gouvernement zich schuldig maken."

— In het jaar 1856 is de sterfte in Engeland, die gedurende de laatste 10 jaren gemiddeld 23 op de 1000 zielen geweest was, gedaald tot 21 op de 1000; daarentegen zijn de geboorten toegenomen van 33,39 tot 34,54. Het getal der huwelijken is mede iets grooter geweest. — De toestand der gezondheid was in het afgeloopen jaar, zoowel in de hoofdstad, als in geheel Engeland, aanmerkelijk beter dan in eenig vorig jaar, en dit wordt voornamelijk toegeschreven aan de maatregelen, welke in de laatste jaren genomen zijn tot verbetering der dusgenaamde medische politie.

BRUSSEL, 5 Februarij.

De liberale partij is zeer tevreden over het besluit der Kamer, betreffende de benoeming der notarissen in de vlaamsche kantons, en meent, dat de Regering er zich wel voor wachten zal om die kantons zoodanige ambtenaren aantestellen, die geen Vlaamsch verstaan.

Bij de beraadslaging over de middelen tot aanmoediging van het hooger onderwijs, heeft de heer *Verhaegen* voorgesteld het verleenen van acht beurzen, elke van 1000 fr. gedurende twee jaren, ten behoeve van kweekelingen die het best zullen hebben voldaan na de aflegging van een vergelijkend examen. Dit voorstel is naar de centrale sectie verzonden. — Daarna is het netelige vraagstuk ter spraak gebragt der zestig beurzen, welke van Staatswege worden verstrekt. In strijd met de oorspronkelijke voordragt, verlangt de centrale sectie die beurzen uitsluitend aantewenden ten behoeve van studenten der Rijks-universiteiten. De zaak heeft reeds aanleiding gegeven tot spanning, vermits drie leden der centrale sectie zich hebben beklaagd over den rapporteur, den heer *de Theux*, die niet naar waarheid verslag zou hebben gedaan van de genomene besluiten der Vergadering. Deze drie leden zijn openlijk tegen dat rapport opgekomen, doch de heer *de Theux* heeft volhard bij het geschrevene.

Heden heeft de heer *Devaux* dit verschil te spraak gebragt en zijne verbazing aan den dag gelegd over de weinige waarde, welke klaarblijkelijk door den heer *de Theux* wordt gehecht aan de beslissing der meerderheid, 't welk te meer bevreemding moet wekken, daar de genoemde Af-

gevaardigde, voor zoover men ten minste kan nagaan, er niet het minste belang bij kan hebben om de zaken op die wijze uit haar verband voortedragen. De heer *de Theux* heeft zich verdedigd en verklaard, dat hij te goeder trouw van het voorgevallene verslag heeft gedaan. De K[illegible] heeft daarop bepaald, dat het voorstel der centrale [illegible] in beraadslaging zal worden gebragt.

's GRAVENHAGE, 7 Februarij.

Bij Z. M. besluit van 4 Febr., is aan mr. *M. Wiardi Beckman*, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van raadsheer in het prov. geregtshof in Noord-Holland.

Bij Zr. Mr. besluiten van 4 en 5 Febr., is benoemd tot plaatsvervangend kantonregter te Enschedé mr. *H. ter Kuile Ez.*, adv. aldaar, en is aan den heer *W. C. T. van Nahuys*, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van plaatsvervangend kantonregter te Ommen.

— Bij Zr. Ms. besluit van 22 Jan. zijn op pensioen gesteld: de luit. gen. op non-activ. *P. S. R. van Hooff*; de luit. koll. op non-activ. *A. van Citters*; de ritmeester op n. a. jhr. *C. H. F. van Capellen*, zijnde tevens benoemd tot adjudant van Z. M. in buitengewoon dienst; de kapiteins op ½ tract. *A. W. Lambrechts* en *J. J. Phaff*.

— Bij de Tweede-Kamer der Staten-generaal is ingediend eene voordragt, betreffende art. 11 van de wet van Maart 1852, op de regeling der zaken van de voormalige weeskamers. Daarbij wordt voorgesteld om het voortdurend beheer van kapitalen, of fondsen, bestemd tot periodieke uitkeeringen, of ander doorloopend bestuur, optedragen aan burgemeester en wethouderen der gemeenten, in welke de weeskamers bestonden; op welke collegien, op voordragt van de algemeene commissie van liquidatie, op een nader door den Koning te bepalen tijdstip, al de regten en verpligtingen zouden overgaan, welke bij de bedoelde wet aan deze algemeene commissie zijn opgedragen.

Bij de memorie van toelichting wordt, o. a., door Z. E. den minister van Financien aangemerkt, dat, naar het inzien der Regering, nadat aan het bestaan der weeskamers door de invoering der fransche wetgeving hier te lande een einde is gemaakt, eene dergelijke regeling het meest met de bedoelingen der testateurs, of stichters, zoude strooken, en tevens zou worden te gemoet gekomen aan de wenschen van die stedelijke besturen, welke op het behoud in hunne gemeenten van het beheer en de bewaring dezer fondsen mogten prijs stellen; — dat aan die besturen, onder toezigt van Ged. Staten, met vertrouwen de oplossing kan worden overgelaten van de bezwaren, welke aan de uitvoering van eenige uiterste-wilsbeschikking mogen verbonden zijn, en dat ook daarmede het algemeen bestuur van menige moeijelijkheid zou worden ontheven.

HAARLEM, 7 Februarij.

In de vergadering van Hoofd-ingelanden van den Haarlemmermeer-polder van den 28sten Januarij heeft de voorzitter kennis gegeven, dat Ged. Staten hunne goedkeuring hebben verleend aan het besluit om tijdelijk *f* 50,000, op de daarbij gestelde voorwaarden, optenemen.

Vervolgens is overwogen en vastgesteld de verordening op de meerdere waterberging, en het opmaken van de sloot, langs den Veldweg, en is, met het oog daarop, afgewezen een verzoek van *A. Valkenburg*, strekkende om eene afzonderlijke bemaling op eigen boezem daar te stellen: — en ook op grond, dat daarmede slechts eene tijdelijke waterverplaatsing zou worden te weeg gebragt, welke kort zou duren, en weldra eene verhooging van den algemeenen boezem, ten nadele van derden, zou veroorzaken.

Op voordragt van dijkgraaf en heemraden wordt besloten, hen te magtigen om met de heeren *W. T. Heshuysen* en *B. W. Croker* in onderhandeling te treden over een voorstel van de laatstgenoemden, strekkende om, buiten bezwaar van de polderkas, een of meer sluizen te stichten, ten einde het binnenwater van den polder met het buitenwater in gemeenschap te brengen, ten nutte van de scheepvaart; — om deswegens het gevoelen van deskundigen in te winnen, ten einde later dienaangaande eene voordragt aan H. ingelanden te kunnen doen.

Ten aanzien van een verzoek van de heeren *W. F. Heshuyzen*, *C. Burn* en *B. W. Croker*, houdende, dat aan hen, voor een zeker aantal jaren, tegen een nader vasttestellen prijs, de drooghouding van den polder zou worden gegund, is goedgevonden om alsnog niet met de adressanten over dit onderwerp te onderhandelen.

Op voordragt van D. en H. wordt besloten om aan *J. van Rijn* in erfpacht uittegeven eene oppervlakte lands, ten hoogste van één bunder, nabij Halfweg aan de ringvaart, achter den dijk, bij den Veldweg, tusschen de pont en den IJweg, tot het daarstellen van eene wind-korenmolen. — Op gelijke voordragt is besloten om aan *O. Sopjes*, tegen een nader te bepalen prijs, te verkoopen de buiten-ringkade van de Nieuwe Wetering; — een en ander, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

HAARLEM, 7 Februarij.

Het britsche Huis der gemeenten heeft besloten, dat eene commissie dezer Vergadering zal belast worden met het onderzoek van het thans bestaande charter van de Bank. — Lord *J. Russell* heeft zich beklaagd over de voorloopige afkeuring van den tegen Perzie ondernomen oorlog. — De heer *Disraëli* volhardt bij zijn voornemen om eene motie te doen, tot afschaffing van de belasting op de inkomsten. — Tegen dingsdag verwachte men te Londen de voordragt van de begrootingen der britsche geldmiddelen.

De fregatten *Cacique* en *Asmodée* zijn uit de haven van Toulon vertrokken. Zij zijn naar Griekenland bestemd, en zullen een deel der aldaar aanwezige fransche krijgsmagt aan boord nemen, ten einde naar Frankrijk te worden teruggebragt. Op deze wijze zal een begin worden gemaakt met de ontruiming van Griekenland door de vreemde troepen.

In berigten uit Napels van den 3den dezer komt voor, dat de persoon, welke den aartsbisschop van Matera heeft getracht te vermoorden, blijken geeft van eene buitengewone opgewondenheid, en verklaart, dat hij zich geroepen heeft geacht om de Kerk te hervormen.

Men verneemt, dat door den Academischen Senaat van de Hoogeschool te Leyden het doctoraat in de godgeleerdheid, honoris causâ, is opgedragen aan de heeren *J. Tideman*, hoogl. bij het Remonstrantsch; *S. Hoekstra Bzn.*, hoogl. bij het Doopsgezinde, en *A. D. Loman*, hoogl. bij het Luthersch Seminarium te Amsterdam. (*Leidsche Cour.*)

— Te Nijmegen was het drijfijs gisteren (6 Febr.) veel verminderd. De Waal stond toen daar 1 el 87 d.

Voor Rotterdam was het drijfijs gisteren insgelijks veel verminderd; bij aanhoudende dooi verwachte men spoedig het heropenen der vaart.

Voor Dordrecht was gisteren ochtend weinig drijfijs, maar in den namiddag is het sterk vermeerderd, zoodat de overtogt aan de veeren zeer bezwaarlijk werd.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 7 Februarij. Den 6den dezer in Texel binnengekomen: *Egmond aan Zee*, Duindam, Londen. Niets uitgezeild. Wind z. w.

Den 6den dezer in Helvoet binnengekomen: *Annegiena*, Patje, Bordeaux; de stoomb. *Sophie*, Cardiff; *Gem*, Cook, Middlesbro. Niets uitgezeild.

Den 3den dezer van Vlissingen uitgezeild: *Argo*, Koster, Bordeaux.

Den 22sten Jan. te Cagliari binnengekomen: *Jan van Harwegen*, Boer, Toulon.

Den 29sten Jan. te Malta binnengekomen: *Dankbaarheid*, Koster, Gibraltar.

Den 20sten Jan. te Gibraltar binnengekomen: *Oceaan*, van Duffelen, Vlaardingen; 21 dito *Hermina*, Kroon, Amsterdam.

Den 21sten Jan. te Cadix binnengekomen: *Johanna*, Halbertsma, Livorno; *Kleinkinderen*, Manneken, Gibraltar.

Den 29sten Jan. te Horto binnengekomen: *Nachiena Lammechiena*, Rijnberg, Amsterdam.

Den 2den dezer te Ramsgate binnengekomen: *Sancta Maria*, Swart, Londen naar Santander.

Den 3den dezer te Portsmouth binnengekomen: *Otterburn*, Draper, Berdianski naar Amsterdam.

GIBRALTAR, 26 Jan. Het schip *Everhardus*, kapt. de Boer, van Amsterdam naar Syra, is 22 dezer alhier met opgeslagen dek en met 18 duimen water in het ruim binnengeloopen; heeft suiker gepompt, is nagezien en moet lossen.

Het schip *Maria*, kapt. de Boer, van Rotterdam naar Triest, is 24 dezer alhier lek binnengeloopen.

DOUVRES, 4 Februarij. Het schip *Hilka*, kapt. Wey, van Belfast naar Rotterdam, is op de klippen, aan den ingang van deze haven, gestrand.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

7 Februarij 1857. 4½ *ure.*

	van	*tot*	*gebl.*		*van*	*tot*	*gebl.*
Ned. N. Bank	—	—	—	*Oostr.* Met. 5 p	76⅜	¾	—
W. Schuld 2½ p	63 13/16	—	—	Met. 54. 5 „	86⅞	15/16	—
„ . 3 „	76⅛	—	—	„ N. 5 „	78⅞	79	78 15/16
„ . 4 „	95	1/16	95	„ 54. 2½ „	39 13/16	—	—
Amort. Sd. 3½ „	—	—	—	Wr. Bk. *f*	—	—	—
Handl. Ms. 4½ „	137¾	138	—	„ . . . „	390	—	—
O. Leen. 4 „	—	—	—	„ . 4 p	323	325	—
Holl. Spw. . .	—	—	—	*Nap.* L. B. 5 „	—	—	—
Leening 4½ p	—	—	—	Cert. R. 5 „	—	—	—
Rijn Spw. 4½ „	—	—	—	*Belg.* C. 2½ „	—	—	—
M. Wld. 4 „	60	—	—	Cert. R. 2½ „	52½	—	—
Frkr. Cert. 3 „	63½	—	—	„ „ 4½ „	—	—	—
„ 4½ „	—	—	—	*Den.* O. L. 5 „	100	—	—
Rusl. Obl. 5 „	104¼	—	—	„ 3 „	—	—	—
„ 5 „	—	—	—	*Grkl.* Obl. 5 „	5 11/16	¾	—
Cert. H. &C. 5 „	93⅜	—	—	*Brzl.* 24. 5 „	—	—	—
„ . 4 „	84¾	—	—	24. 5 „	—	—	—
„ Stgltz 4 „	84½	—	—	39. 5 „	—	—	—
„ N. 4 „	—	—	—	43. 5 „	—	—	—
„ 54. 5 „	94⅜	⅝	—	52. 4½ „	—	—	—
„ 55. 5 „	96 9/16	—	—	*Portg.* Obl. 3 „	44⅝	11/16	—
„ L. 5 „	—	—	—	Obl. U. . .	22⅜	23	—
„ L. 4½ „	93¾	—	—	„ C. 3 p	—	—	—
Insch. 6 „	—	—	—	*Sard.* C. 5 „	—	—	—
Cert. . 6 „	64¼	—	—	*Peru* 53. 4½ „	—	—	—
Polen A. . *f*	152			U. 3 „	—	—	—
Obl. . 4 p	77⅞	78	—	*Eq.* 55. 1 „		—	—
Pruiss. A. 32	—	—	—	*Venel.* Obl. 4½ „	35 3/16	—	—
A. 54. 3½ p	—	—	—	U. 2 „	—	—	—
Obl. L. 4½ „	—	—	—	*Gren.* Ob. 3½ „	21⅝	¾	—
Spanje O. 1½ „	23⅝	11/16	—	U.	—	—	—
Obl. . 3 „	40 11/16	¾	—	*Mex.* Obl. 3 p	21 1/16	—	—
„ B. 3 „	36⅝	11/16	—	*N. Am.* Ph. H. „	720	renversalen	
A. S.	—		—	Ph. R. „	—	—	—
B. C.	6½	9/16	—	Am. Bank .	—	—	—
Oostr. O. G. 5 p	—	—	—	Orig.	—	—	—
„ „ 4 „	63½	—	—	Louisiana 5 p	99¾	—	—

Amsterdam Thesaurie 5 pc. 102⅝. Illinois Central 93. — Beleening 4½. Prolongatie 4½. Disconto 5.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Societeit *Tot Nut des Obligatie-Handels.*

BOON HARTSINCK, Pres.

Bij betrekkelijk geringen handel waren de prijzen der binnenl. fondsen onveranderd. Voor aandeelen Handelm. was weder meerdere vraag. — Voor portugesche fondsen was mede eenige meerdere vraag.

LONDEN, 7 Februarij. De 3 pc. gecons. resc. 93¼ à ⅜. Spanje 1¼ pc. 23⅞ à 24⅛.

PARIJS, 7 Februarij. De 3 pc. renten 68 fr. 15. Spanje 3 pc. 36⅝.

*** A. J. BOS, Dag- en Kostschoolhouder te Avezaath (Gelderl.) vraagt tegen 1 Maart e. k.: Een SECONDANT, P. G., liefst boven de 20 jaren oud, in staat de Fransche taal te helpen onderwijzen. Brieven *franco*.

*** Aan eene zeer druk bezochte Geldersche Kostschool, waarin Onderwijs voor alles, wordt een PREDIKANTS-ZOON, (mits tusschen 9 à 12 jaren oud) tegen *f* 100 's jaars gevraagd. De gewone conditien zijn anders *f* 300. *Franco* adres onder Letter X., aan den Boekhandelaar W. F. DANNENFELSER, te Utrecht.

*** Er wordt IEMAND gevraagd, die genegen is, een Genees-, Heel- en Verloskundige Zaak, die een ruim bestaan oplevert, waartenemen, met het vooruitzigt, om deze later overtenemen. Belanghebbenden gelieven zich spoedigste met *gefrankeerde* Brieven, met vermelding van ouderdom, gehuwd of ongehuwd, onder Lt. W., te adresseren bij den Boekverkooper en Boekdrukker A. C. KRUSEMAN, te Haarlem.

*** **ATTENTIE.**
Er wordt zoo spoedig mogelijk bij eene Wed. even boven Haarlem gevraagd, een BAKKERS-KNECHT, zijn vak grondig verstaande, ten einde als *Meesterknecht* te kunnen fungeren. Adres in *persoon* of *gefrankeerde* Brieven, onder Letter V., bij de Boek- en Papierhandelaar B. HOMMES, over de Botermarkt te Haarlem.

*** **EEN OPZIGTER,**
wordt verlangd, bij de uitvoering van Timmer- en Metselwerken, liefst beneden de dertig jaren oud. Reflecterenden, adresseren zich, met overlegging van bewijzen van bekwaamheid, met *franco* Brieven, onder Letters R. Y., aan den Boekhandelaar K. DE WAARD, te Groningen.

*** Een Gehuwd Geldersch KOETSIER van de Protestantsche Godsdienst, 31 jaren oud, goed kunnende Rijden en Tafeldienen, kunnende des verkiezende ook Tuinwerk verrigten, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk of met Mei geplaatst; liefst bij eene Familie, die een Buiten bewoond; hij kan omtrent gedrag en bekwaamheid, de beste getuigen produceren. Adres met *franco* Brieven, onder Lett. E. G., bij A. KNOOP, Klein Heiligland, te Haarlem.

*** Een gehuwd Overijsselsch KOETSIER, met een kind, van de Protestantsche Godsdienst, 30 jaren oud, goed kunnende rijden en Tafeldienen en van de beste getuigschriften voorzien, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk of met Mei a. geplaatst. Adres met *franco* Brieven onder Lett. A. A. B., bij A. KNOOP, Klein-Heiligland te Haarlem.

** HUISKNECHT.
Men vraagt te Rotterdam, op de Wijnhaven, Zuidzijde Wijk 1, N°. 263: Een bekwaam LEVEREI-BEDIENDE, P. G., om 1°. Mei of vroeger in dienst te treden.

*** Er bieden zich aan, een Ongehuwd en een Gehuwd TUINMAN, een BURGER KEUKENMEID, en een KEUKENMEID, ook geschikt voor Meid alleen, alsmede eene KAMENIER, eene WERKMEID en LINNENMEID en een HUISKNECHT, alle zeer bekwaam en van goede getuigen voorzien. Brieven *franco*, bij Mej. v. EMDEN, St. Annastraat achter het Stadhuis te Utrecht, N°. 20.

*** Tegen 1°. Mei e. k. bieden zich aan TWEE GETROUWDE LIEDEN, zonder Kinderen van middelbaren leeftijd, van de P. G., beiden geschikt tot Huis- en Tuinwerk, in welke Vakken beiden jaren werkzaam zijn geweest, beiden zijn van de beste getuigenissen voorzien. Adres *franco* Brieven, Letter P., bij den Boekhandelaar H. HÖVEKER te Amsterdam.

*** Eene geëxamineerde ONDERWIJZERESSE, oud 26 jaren, wenscht geplaatst te worden als *Secondante*, of als *Gouvernante* bij jonge Kinderen. Zij is in staat om, behalve de Nederlandsche Taal, ook de beginselen van het Fransch en Hoogduitsch te onderwijzen, mitsgaders de meest gebruikelijke Dames-Handwerken. Ook zou zij niet ongenegen wezen om in de Huishouding behulpzaam te zijn of als Jufvrouw van Gezelschap op te treden. Adres onder Letter W., bij de Boekhandelaars A. CRANENDONCQ & ZONEN, te Nijmegen.

*** Op een Buiten in Friesland, verlangt men tegen Mei e. k.: Eene BONNE uit den Burgerstand, ter geheele verzorging van 3 jonge Kinderen, die reeds vroeger in dergelijke betrekking is geweest, niet beneden de 26 jaren, Pr. G., onbesproken gedrag, zacht humeur en goede manieren, zij moet goed kunnen Linnen Naaijen, Mazen, Stoppen, Strijken en met de Wasch omgaan en uiterst zindelijk in alle hare werkzaamheden zijn. Inclinerenden gelieven zich voorzien van goede Getuigschriften, in den loop dezer maand te adresseren, Brieven *franco*, Lett. C., bij den Boekhandelaar W. EEKHOFF, te Leeuwarden.

*** **ATTENTIE.**
Eene ouderlooze JUFVROUW van fatsoenlijken stand, oud 30 jaren, P. G., verlangt geplaatst te worden, tot Gezelschap en assistentie in een deftig Gezin, onverschillig in welke Provincie; zij is genegen eene jaarlijksche tegemoetkoming van *f* 100 te geven, dewijl er vooral op eene minzame behandeling zal gelet worden. Adres *franco* Brieven, Letters B. M., bij den Boekh. W. C. MELLINK, te Zutphen.

*** De Betrekking van GEMEENTE-VROEDVROUW te *Dordrecht*, door overlijden van eene der vier vacant zijnde, worden zij die naar dezelve wenschten te staan, opgeroepen, om zich vóór den laatsten Februarij met *vrachtvrije* Brieven aantemelden ter Secretarie der Gemeente.

*** Tegen primo Mei e. k., wordt gevraagd bij eene Familie, in de nabijheid van Utrecht wonende, een KOETSIER en eene LINNENMEID, beide van de Protest. Godsd. in alle opzigten bekwaam in hun Vak, en van goede Getuigschriften voorzien. Adres met *gefrankeerde* Brieven, onder Letter R., bij den Boekhandelaar N. DE ZWAAN, te Utrecht.

*** *Un Français, âgé de 22 ans, de la R. P. breveté à Paris, désirerait se placer au plus tôt en qualité de Professeur de sa langue, de Précepteur ou de* GOUVERNEUR. *S'Adresser* franco, *sous les initiales E. U., aux libraires* NOLET ET FILS, *Utrecht.*

*** *Une* GOUVERNANTE *de bonne maison, R. P., munie d'un acte d'Institutrice, désire se voir replacée, vers le mois de Mai. On est prié de s'adresser par lettres affranchies sous l'Init. H., à Mr. M. D.* VAN LEEUWEN, *Libraire à Roozendaal près Breda.*

** ZONDER EENIGE NAVRAAG.
Diegene welke de **PORTEFEUILLE, verloren** ll. Maandag, volgens Annonce in de *Amst. Courant* en *Handelsblad* van 3 Febr. 1857, te regt brengt, bij J. A. DE JONGH VAN ARKEL, Oude Schans, N°. 85, zal **zonder eenige navraag** worden uitgekeerd ***f* 6000,** terwijl de aanwijzer zal ontvangen ***f* 3000.**
NB. Diegene welke iets te vorderen hebben van den Heer J. A. DE JONGH VAN ARKEL, worden verzocht ter voldoening hunner pretentien op te komen zoo mogelijk binnen drie dagen na dato dezes ten zijnen huize Oude Schans, N°. 85.

De DIRECTIE DER MAATSCHAPPIJ VAN WAARBORG VOOR DE NATIONALE MILITIE, in Zuid-Holland, gevestigd te 's Gravenhage, brengt ter kennisse van de belanghebbenden:
1°. Dat de REKENING en VERANTWOORDING over het jaar, geëindigd ultimo November 1856, door de Commissie van Toezigt is opgenomen en goedgekeurd, en gedurende 14 dagen, te beginnen met 14 Februarij aanstaande, des morgens van 11 tot 1 ure, ter visie zal liggen ten Kantore der Maatschappij, op de Kalvermarkt, Wijk Q., N°. 250, alhier;
2°. Dat door de Commissie van Toezigt op nieuw tot tot Mede-Directeur is verkozen de aftredende Directeur Mr. *J. C. Faber van Riemsdijk*;
3°. Dat de deelneming in gemelde Maatschappij, voor Lotelingen van het 1857, geopend blijft tot den dag, voorafgaande dien, op welken de loting voor iedere Gemeente is bepaald, en
4°. Dat de primitive inleg voor evengemelde klasse is bepaald op de som van *vier honderd Gulden*.
's Gravenhage, De Directie der voorm. Maatschappij,
3 *Februarij* 1857. FABER VAN RIEMSDIJK.
CLANT.

Het **Reglement** is verkrijgbaar bij de Boekhandelaars A. VAN HOOGSTRATEN EN ZOON, te 's Gravenhage. Prijs 30 Cents.

*** *Burgemeester en Wethouders van* 's GRAVENHAGE, zijn voornemens, op Woensdag den 11den Februarij 1857, des namiddags ten één ure, in een der Vertrekken van het Raadhuis, **voor den tijd van drie jaren**, in het openbaar, te VERHUREN:
Een **KORENMOLEN, HUIS, PAARDENSTAL, HOOIBERG, ERF** en andere **AANGEHOOREN**, staande en gelegen te Scheveningen, Gemeente 's Gravenhage, bij het Kadaster bekend onder Sectie A, N°. 3424, groot 54 Roeden, 40 Ellen.
De Voorwaarden van Verhuring zullen inmiddels ter lezing liggen ter Plaatselijke Secretarie.

KOFFIJ EXTRACT.
HOOFDDEPOTHOUDER *H. J. REERINK*, te Haarlem.
Dit EXTRACT beveelt zich aan, door deszelfs aangenamen smaak en menageus gebruik, waardoor het te Amsterdam reeds in steeds toenemend gebruik is. Het wordt gebruikt in de Koffij even als gebrande Stroop, maar geeft de Koffij eenen vollen aangenamen smaak, zonder bitter te zijn.
Door een eijerlepeltje vol, met kokend water vermengd, bij de Koffij te voegen, kan men de gewone hoeveelheid Koffij met een derde verminderen. Scheikundig onderzocht is het bevonden, vrij te zijn van alle, voor de gezondheid schadelijke inmengselen, 't welk met véle gebrande stroopsoorten niet het geval is.
Dit Extract wordt in verzegelde Kruikjes afgeleverd à $12\frac{1}{2}$ c. het kleine en $22\frac{1}{2}$ c. het groote Kruikje. Ledige Kruikjes worden in betaling terug genomen.
Hetzelve wordt gefabriceerd door de Heer H. A. LODEWIJKS Jr., te Amsterdam. Heeren Kruideniers of Winkeliers, genegen zijnde dit te debiteren, kunnen een behoorlijk rabat genieten bij den Hoofd Depothouder.

*** **S. Ph. de HAAN**, Tandmeester, verwittigd de Ingezetenen der Stad Haarlem en Omstreken, dat hij wekelijks des Maandags zal te spreken zijn over alle gebreken van de Mond, over het aannemen van Abonnementen voor Kinderen die in de verwisseling zijn, als ook over het inplaatsen van Kunsttanden, ten huize van den Heer B. LEAUTAUD, Fabriek van Parapluis enz., Groote Markt, Wijk 6, N°. 78, te Haarlem.

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY, zijn zonder weêrga in gevallen van zinkingen. *L......* *M....*, te Monnikendam, was sedert 4 jaren aan zinkingen onderhevig, welke zoo zeer hadden toegenomen, dat hij vier of vijf maanden lang genoodzaakt was het bed te houden, en de geneesheeren verklaarden hem ronduit dat niet moets verwachten ooit weder wel te worden. Hij zag dus van elk ander middel af, en begon de *Zalf* en *Pillen* van *Holloway* te gebruiken. Deze veroorzaakte eene zoo groote verandering in zijn gestel, dat hij spoedig zijne gewone bezigheden kon hervatten, en nog eenigen tijd daarmede voortgegaan zijnde, herstelde hij tot verwondering van een elk, geheel en al.
Zijn op *franco* aanvragen, à contant te bekomen bij *J. M. van Renesse*, te 's Hage; bij *H. J. Giltay*, te Dordrecht; *J. Schoon*, te Alkmaar; *B. Adama*, te Amsterdam; en bij *J. Straatman*, Hoofd-Depôt-houder, en 's Hertogenbosch; alsmede in *Holloway's* Etablissementen te Londen, 244. Strand, en te New-York, 80 Maiden Lane.
Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 6,75, *f* 13,85, *f* 20,50.
Potjes Zalf à » 0,80, » 1,85, » 300, » 7,05, » 13,85, » 20,20.

*** Te HUUR, met 1° Mei 1857, in het welvarende Dorp Voorst, 1 uur van Zutphen en 2 uur van Deventer: Een BUITENTJE, zeer geschikt voor *Zomer- en Winterverblijf*. Het Huis heeft 5 behangene Kamers, waarvan 4 met Stookplaatsen voorzien, wijders ruime Keuken, Mangel- en Provisiekamer, Dienstbodenkamer, twee Zolders, waarop Slaapplaats voor Meiden, twee Kelders, enz. Bij het Huis is een Tuin, groot 31 Roeden, 60 Ellen, met veel Vruchtboomen; er is nog bij te krijgen een Buitentuin, groot 18 Roeden, 70 Ellen, en de Vruchten van een honderdtal Appelen- en Peerenboomen. Door het Dorp rijden dagelijks twee Diligences, heen en terug, naar Zwolle en Arnhem. Er is een bloeijend Instituut voor Jonge Heeren, eene Roomsche en Hervormde Kerk, en zeer goede geneeskundige hulp. Adres *franco*, onder Letter N., bij den Boekhandelaar A. E. C. VAN SOMEREN te Zutphen.

*** **Met 1 Mei wordt in HUUR aangeboden:**
Een solied HUIS met TUIN, gelegen in de Stad Utrecht, op eene der aangenaamste standen, bestaande in zes Kamers, alle behangen en geplafoneerd, zijnde vier met Stookplaatsen voorzien, ruime Keuken met Wel- en Regenwater, ruimen Zolder met Meidenkamer, droogen Kelder en afzonderlijke Bergplaats voor Turf en Steenkolen, met aparten uitgang. Reflecterenden adresseren zich met *franco* Brieven, onder Lett. A., aan H. VAN STIJN, Mr. Timmerman te Utrecht.

*** Met 1 Mei TE HUUR te Loenen a/d Vecht: Een net HUIS, bevattende twee Kamers, behangen en voorzien van Stookplaatsen, Kelder, Keukentje en verdere Gemakken. Te bevragen bij L. EDEMA aldaar, Brieven *franco*.

*** UIT DE HAND TE KOOP: Eene BROOD- en BESCHUITBAKKERIJ, gelegen in het best gedeelte van 't Wesland. Alsmede: Een WIND-BALIEMOLEN, geschikt om te verplaatsen. Adres met *franco* Brieven, onder Letter A., bij den Boekhandelaar J. DE ROOY, te Delft.

*** **Door vertrek naar elders UIT DE HAND TE KOOP, en terstond te aanvaarden:**
Een BOEREN-WOONHUIS, waarin sedert 40 jaren eene *Timmermans-Affaire* met het beste gevolg is uitgeoefend. De helft der Kooppenningen kan desverkiezende, op het Perceel gevestigd blijven, tegen $4\frac{1}{2}$ pCt. 's jaars. Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den Eigenaar A. LAK, Timmerman te Twisk. Brieven *franco*.

*** In eene der voornaamste Steden van ons Vaderland, wordt TE KOOP aangeboden: Een sedert anderhalve eeuw bestaand KOFFIJHUIS, wiens goede naam en faam steeds als uit éénen mond wordt erkend. De tegenwoordige eigenaar heeft een hoogen ouderdom bereikt, zoodat hij naar rust haakt. Hij wil dus indien hem de billijke voorwaarden welke hij aan den verkoop verbindt, worden toegestaan zich van die zaak ontdoen. Hij wil niet zeer uitweiden over de deugdelijkheid van genoemd Huis. Die is boven allen lof verheven. Hij zal alleen mededeelen dat de zuivere winst stellig tegenwoordig 60 à 70°/₀ oplevert, dat de percelen waaruit het bestaat, zeer stellig *f* 20,000 waarde hebben; dat hij bereid is, den onervarene onderrigt te geven, als wanneer de zaak nog voor uitbreiding vatbaar is en dat hij gereed staat in mondeling onderhoud te treden met hen, die zich per *franco* Brieven, onder Letter B., aan A. KNOOP, op het Klein Heiligland te Haarlem wenden.

*** Men presenteert TE KOOP: Een jonge, nu kortelings uit Londen hier aangebragte DURHAM-STIER, van een der uitmuntendste rassen. Dezelve is dagelijks te bezigtigen bij den Heer A. L. VAN GELDER, Vleeschhouwer aan de Binnenhaven te Nieuwediep. Brieven *franco*.

Te Koop:
TWEE vette vijfjarige
OSSEN.
Te bevragen bij den Eigenaar P. DE WITT, te Nieuwveen, bij Alphen.

*** De VERKOOPING te Alkmaar, op 10 Februarij 1857, van ASHOUTEN, BALKEN en verdere HOUTWAREN ENZ., wordt, ten gevolge van den ingevallen vorst, tot nadere aankondiging uitgesteld.

*** **BOOMEN VERKOOPING**
Op Dingsdag den 17den Februarij 1857, 's voormiddags om 11 ure, in *de Roskam* te Veenendaal, van ongeveer 200 stuks zware EIKEN- en BEUKEN BOOMEN, staande langs den Straatweg aan de zoogenaamde Kerkewijk, ongeveer $\frac{3}{4}$ uur van de rivier de Rijn.

*** ENGESMET & SARLET te Haarlem, zullen verkoopen in *het Verkoop Lokaal*, op Donderdag den 26sten Februarij 1857: Eene verzameling goed geconditionneerde BOEKEN, van gezochte fransche Schrijvers, meerendeels in fraaije Fransche en Engelsche Banden. LANDKAARTEN, BOEKENKASTEN ENZ.
NB. In deze Verkooping kunnen alléén Rariteiten ter verkoop bijgevoegd worden, welke uiterlijk tot den 18den Februarij aangenomen worden. Zie later meer uitgebreide Advertentie.

*** VERKOOPING ingevolge regterlijke Autorisatie op Dingsdag 17 Februarij 1857 des voormiddags elf ure in *het Gemeentehuis* te Bodegraven ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris Mr. J. M. GORDON, van een hecht, sterk, HUIS en ERF met Moestuin, Bleekveld, Kaagberg en Schuur, benevens Stalling voor 9 Koeijen, staande en gelegen in de Gemeente Bodegraven op den Zuidzijder Polder en hoek van de Molenbrug, geteekend Z. Z. N°. 11 groot 13 Roeden, 93 Ellen.

VERKOOPING VAN LANDERIJEN.
Op Donderdag den 12den Februarij 1857, des voormiddags ten elf ure, aan het Vrouwenverdriet, onder Assendelft, in het Koffijhuis *de Zeven Wapens*, nabij den Zaanlandschen Communicatieweg, ten overstaan van den Notaris S. HEINIS, standplaats hebbende te Westzaan, van achttien stukken WEI- en BOUWLAND, alle gelegen in den drooggemaakten Veenpolder, onder Assendelft, in Sectie D. te zamen groot volgens kadastrale meting 41 Bun-

ders 70 Roeden 01 El, in perceelen en Massa's, zooals bij de aanslag biljetten is vermeld.

De als *Bouwland* vermelde Percelen zijn tevens zeer geschikt tot *Weiland* en ten deele voor het *Nagewas* in 1856 reeds als zoodanig verhuurd geweest.

Inmiddels is de geheele Massa *uit de hand te koop*, te bevragen bij voornoemden Notaris, ten wiens Kantore tevens nadere inlichtingen te bekomen zijn.

*** **VERKOOP eener TIMMER-AFFAIRE.**

C. DONKER, Notaris te Benningbroek, zal op Dingsdag den 24sten Februarij 1857, des avonds ten 6 ure, in de Herberg *de Roode Leeuw*, aldaar, publiek Verkoopen: Een voor weinige jaren nieuw gebouwd WOONHUIS, tevens ingerigt tot *Timmerwinkel*, met ERF, TUIN en BOOMGAARD, staande en gelegen aan den Straatweg te Benningbroek, Gem. Zijbe-Carspel, Kadastraal bekend ter grootte van 22 Roeden.

*** De Notaris H. JISKOOT, gevestigd te Veen, Arrond. 's Bosch, zal aldaar op Woensdag 18 Februarij 1857 provisioneel, en op Woensdag 4 Maart 1857, beide des voormiddags om 11 ure, finaal Verkoopen: Ruim 10 Bunders best BOUW- en WEILAND, onder Veen gelegen, verdeeld in 7 Koopen.

*** Bij A. C. KRUSEMAN, te *Haarlem*, komt van de Pers:

De twaalfde Aflevering van de

DICHTWERKEN

VAN

BILDERDIJK.

INHOUD: Dichterlijke brieven. — *Hero* aan *Leander*. — *Hypermnestra* aan *Lynceus*. — *Fyllis* aan *Demofoon*. — *Clotilde* aan haren gemaal. — Graaf *Floris de Vijfde* aan *Agnes van der Sluis*. — *Tyrtéus* Krijgszangen. — Treurzang van *Ibn Doreid*. — Dichtstukken van *Boëtius*. — *Boëtius* in zijnen kerker. — Neerslachtigheid. — Verligting. — Ontrefbaarheid. — Aan God. — Gezette tijd. — Geestbedaardheid. — Fortuin. — Onvergenoegdheid. — Onbestendigheid. — Middelmaat. — De gouden eeuw. — Aardsche hoogheid. — Glorie. — Liefde. — Voorbereiding. — Natuurloop. — Rijkdom. — Eerteekenen. — Macht. — Adel. — Lustgenot. — Onwetenheid. — Rust. — Zelfbeschouwing. — Opwaart zonder omzien. — De wijsgeerte. — Schijngrootheid. — Tooverij. — Verblindheid. — Verwondering. — De algemeene wet. — Volharding. — Toevalligheid. — De Alziende. — Waanstrijdigheid. — Denkbeeldvorming. — 's Menschen verhevenheid. — Vertoogen van *Salomo*. — Aanteekeningen.

Elke maandelijksche Aflevering kost 80 Cents.

*** G. DE GEUS, te *'s Gravenhage*, geeft heden uit:

PRACTISCHE HANDLEIDING VOOR GASVERBRUIKERS,

DIENENDE TOT SPAARZAAMHEID, NUT EN VEILIGHEID.

PRIJS 30 CENTS.

JAARBOEKJE VOOR GASVERBRUIKERS, 1857.

PRIJS 25 Cents.

DE FEBRUARIJ-AFLEVERING VAN

AGLAJA.

Maandboekje voor Dames Handwerken.

BEVAT: **Haakwerk:** Tafelkleed. — Kleedje, *point de Bruxelles*. — Marquise beursje. — Gevlochten wiegedeken. — *Garde-Poussière* op lampglazen. — Kant voor gordijnen. — Kraag in *plumetis*. — Revers, in idem. — Zakdoek, in applique en guipure. — Strook, in festoneersel en *point de rose*. — Tusschenzetsel, in *guipure*. — Randje, in *plumetis*. — Hoekje voor een zakdoek in idem. — Idem in applique. — Dooreengestrengelde Letters, in *plumetis*. **Breiwerk:** Breipatroon voor anti-macassars, draperiezakken. **Modes** en **Modeplaat.**

Elke maandelijksche Aflevering kost **25 Cents.**

*** Om het vuur in te rekenen heeft men noodig twee Vuurkolen, die twee Turven representeren, en twee Turven, die met de Vuurkolen onder de asch gedekt worden. Iedere Turf kost ongeveer een Cent. Het kost dus 4 Cents om het Vuur gedurende den nacht aan te houden en des morgens met kunst- en vliegwerk na een half uur tobbens weer een vlammetje in den haard te krijgen. Dan worden er doove kolen bijgelegd om den Kagchel aan te maken, of men moet half aangebranden, rookenden Turf daarvoor gebruiken, zoodat iedere Kagchel, die aangelegd wordt, ook weer een Cent kost. In eene huishouding kost dus het geheele jaar door het inrekenen 4 Cents en waar 4 Kagchels aangelegd worden, komt het op 8 Cents daags te staan gedurende de zes of zeven koude maanden. **SCHAKEL'S VUURMAKERS** zijn dus eene degelijke besparing aan tijd en geld; de Keukenmeid kan het half uur dat zij Asschepoester moet spelen op eene andere, nuttiger wijze besteden, de Knecht kan de Kagchels een half uur vroeger aanmaken, omdat hij niet op aangebranden Turf behoeft te wachten, de Kagchels en Haarden branden spoediger, de geheele bevolking wint een half uur tijd, en vele onaangenaamheden, als rooklucht, gevaar van morsen en branden, worden vermeden. Ook moet men niet uit het oog verliezen, welk gerief het is; als wij elk oogenblik dadelijk een snorrenden Kagchel kunnen hebben, verbeeld u een Reiziger, die verkleumd in het hotel komt en op eene kille Kamer een half uur bibberende rondloopen moet, eer hij de vlam in den Kagchel ziet, eer hij er eenige warmte van ontvangt, dan zal ieder met ons zeggen: **SCHAKEL'S VUURMAKERS** zijn zeer nuttig, voor Kasteleins onontbeerlijk, voor alle Huishoudingen een groot gemak. Een **VUURMAKER** geeft ook veel hitte en is in dit opzigt ook een Turf waard.

Wij hopen, dat velen, die **SCHAKEL'S VUURMAKERS** nog niet gebruiken, door het lezen van dit berigtje er toe overgaan, opdat wij den vlijtigen, ijverigen Fabriekant eens eene goede speculatie zien maken; de menigte moet het hem doen; wij hopen veel voor hem te verkoopen. Het Pakje kost in Amsterdam maar 25 Cents, of ieder **VUURMAKER** een half Centje. De Water- en Vuurkelders kunnen ze in het **VERKOOPHUIS** met eene kleine vermindering halen en ze bij het getal verkoopen, om ook de smalle gemeente in de Voordeelen dezer nuttige Inventie te doen deelen. (2/9 57.)

*** **PUBLIEKE VERKOOPING VAN MANUFACTUREN ENZ.**

J. RITSEMA Makelaar, zal Dingsdag den 3den Maart 1857 en volgende dagen, des voormiddags ten 10 ure precies, in *het Hof van Holland*, in de Warmoesstraat te Haarlem, Verkoopen: Eene uitgebreide en soliede partij MANUFACTUREN, bestaande in: Damast-, Tafel-, Servet- en Oogjesgoed, Haarlemmerstreep, Dimet, Piqué, Molton en Zwanendons, Hilversum, Rok- en Broekstreep, Wollen Stoffen, Loostijk, Beddenbont en Stoelmat, Engelsch Leder, Linnens, Bonten, Dubbeldraads, Nankin en getwijnde Stof, Brockenstof, Amersfoort, Keper, effen en gewerkt Cambrix, Neteldoek, witte Shirtings, Katoenen, gedrukte Katoenen, Franjes, zijden Mans- en Vrouwendassen, Zakdoeken, Neteldoeksche en Cambrixdoeken, Molton en Wollen Dekens, Kousen, Handschoenen, Boufanten en verder al hetgeen te Koop zal worden aangeboden. De Catalogus van deze Verkooping zal van af den 20sten Febr. 1857 op *franco* aanvrage te verkrijgen zijn bij genoemden Makelaar, alsmede ten Kantore van den Makelaar W. J. ELSENHORST, te Haarlem, *zullende geene Catalogussen worden rondgezonden.*

Na afloop van de Verkooping der Manufacturen zal genoemde Makelaar J. RITSEMA, terzelfde plaatse Verkoopen: Huisraad, Meubelen, Inboedel, Kleederen, den Opstand van eenen Kruidenierswinkel, bestaande in: Toonbanken, Dozen, Trommels, Vaatjes, Oliebakken met Maten, Koperen Schalen met Balanzen, eenige Maten voor drooge en natte waren, benevens gemaakt Goud en Zilverwerk en hetgeen verder te Koop zal worden aangeboden.

Alle deze Goederen zullen 27 en 28 Februarij 1857 particulier en daags voor de Verkooping voor een ieder te zien zijn van des morgens 9 ure tot des middags 3 ure. Iemand nader onderrigt begeerende, vervoege zich bij bovengenoemde Makelaars.

Voor *f* 1,25 in plaats van *f* 5,50.

HET PROEFONDERVINDELIJK CHRISTENDOM,

door ATHANASE COQUEREL,

Predikant te *Parijs*, vroeger te *Amsterdam*.

2 Dln. groot 8°., 576 Bladz., gebonden in half linnen Band.

Te bekomen bij P. C. HOOG, te Rotterdam en verder op Bestelling bij alle Boekhandelaren.

*** P. M. VAN CLEEF Jz. te Hilversum, heeft aan de Inteekenaren verzonden, de TWEEDE Aflevering der

HISTORISCH-ROMANTISCHE HUISBIBLIOTHEEK.

SCHETSEN UIT HET LEVEN VAN BEROEMDE, BERUCHTE EN GEHEIMZINNIGE PERSONEN,

door G. Engelberts Gerrits en W. van den Heuvel.

Prijs per deel van 288 pag., gr. 8°., met zes keurige in tinten gedrukte Platen: *f* 2,25.

VEREERD MET INTEEKENING VAN H. M. DE KONINGINNE MOEDER.

De EERSTE AFLEVERING bevat: DE LELIE, Schets uit het leven van FLEURETTE CLISSON (tijdens de Fransche Staatsomwenteling, 1794).

De TWEEDE: EEN KONINGSZOON, Tafereelen uit het leven van *Hendrik VI*, en *Margaretha van Anjou* 1445—1482.

Beide Afleveringen zijn algemeen ter inzage verkrijgbaar gesteld.

*** Bij A. C. KRUSEMAN, te Haarlem, komt van de Pers:

DE TWEEDE AFLEVERING VAN DE

WETENSCHAPPELIJKE BLADEN

eene Bloemlezing van dergelijke werken uit het Buitenland, voor Nederland bewerkt,

ONDER TOEZIGT VAN

Mr. J. T. BUYS en W. M. LOGEMAN.

INHOUD: Japan en de Europesche handel. — *Joseph de Maistre*. — De Bankkoorts in Duitschland.

BIJBLAD. *Boekaankondiging*: Tijdschrift voor nijverheid in Nederlandsch Indie.

Mededeelingen en beschouwingen.

De Katoen-industrie in de Vereenigde Staten — Eenige opmerkingen met betrekking tot de geboorte-statistiek in Frankrijk. — Miscellanea.

Elke maandelijksche Aflevering kost **80 Cents.**

*** Bij B. P. VAN CITTERT, Prinsengracht bij het Molenpad, H. H. 353 te Amsterdam, is verschenen:

DE TWEEDE DRUK

JEREMIADE

van een' ouden

AMSTERDAMSCHEN JOOD,

over het

EQUIVALENT

15 Cents.

1000. Exemplaren werden in 14 dagen verkocht van

ZOU HET WAAR ZIJN?

HUMORISTISCHEN SCHETS

UIT HET LEVEN VAN EENE

JONGE DAME EN EENEN HUISKNECHT,

DERDE DRUK. Prijs 50 Cents.

BRIEF VAN EEN ITALIAANSCHE SCHOORSTEENVEGER,

OP EENEN ADVERTENTIE VAN EENE WEDUWE

DIE EEN' MAN TEN HUWELIJK VRAAGT. 10 CENTS.

SERMOEN OP DE MATIGHEID, SPAARBANK EN JENEVER.

OF WILT GIJ EENS LAGCHEN OM *MARTIJN VAN DER KELK'S*.

Boertig Dichtstuk? Tweede Druk. 25 Cents.

*** Bij MARTINUS NIJHOFF, te 's Gravenhage, ziet het licht:

DE DUITSCHE ORDE,

of beknopte geschiedenis, Indeeling en Statuten van het Duitsche Huis van St. Marie van Jeruzalem, door

Mr. W. J. Baron D'ABLAING VAN GIESSENBURG,

Secretaris van den Hoogen Raad v. Adel, enz., 1 deel gr. 8°. Met Plaat. Prijs *f* 3,25.

DE FEBRUARIJ-AFLEVERING VAN HET

CHRISTELIJK ALBUM.

Woorden van Stichting in onze Huiskamers, ter Opleiding tot een Godsdienstig Leven,

BEVAT: Een wonderspreuk toegelicht, door J. HARTOG. — De zegen aan het dagelijks en gemeenschappelijk lezen van Gods heilig woord verbonden, door J. BUSCH KEISER. — Veilig, door J. CHR. GEWIN. — Spreuken van Luther.

Elke maandelijksche Aflevering kost **25 Cents.**

*** G. T. N. SURINGAR, te Leeuwarden, heeft alom verkrijgbaar gesteld:

DE KUNST VAN DECLAMEREN.

NAAR HET FRANSCH VAN

J. M. LARIVE.

Een Deeltje in *Tollens*-formaat *f* 1,80.

DE FEBRUARIJ-AFLEVERING VAN HET

ALBUM DER NATUUR.

Ter verspreiding van Natuurkennis, onder beschaafde lezers van allerlei stand.

BEVAT: Natuurhistorische schets der spinnen, door A. W. M. VAN HASSELT. — *Alexander von Humboldt*, door C. PRUYS VAN DER HOEVEN. — Een vulkanisch vischje, door T. C. WINKLER. — Vruchten, noordelijke en zuidelijke plantenvormen, door v. H.

Elke maandelijksche Aflevering kost **30 Cents.**

Te Haarlem, bij JOH. ENSDMEDÉ EN ZONEN.

(*Zie verder het vervolg.*)

VERVOLG van de *Maandagsche*

HAARLEMSCHE COURANT

van 9 Februarij 1857.

, Ondertrouwd:
ENKHUIZEN, 6 Februarij 1857.
JOHs. REEKERS JUNIOR, Stads-Architekt, en JANSJE IGES.

, Getrouwd:
L. H. FERDINAND RUGE, van *Erfurt*
en
A. J. ZILLINGER, van *Doesburg*.
MÜHLHAUSEN in *Thüringen*, 1 Februarij 1857.

, Getrouwd:
HAARLEM, den 5den Februarij 1857.
J. C. MERWART. met A. KIEP.
Eenige en algemeene kennisgeving.

, HERWIJNEN, 5 Febr. 1857. Bevallen van eene DOCHTER *A. VAN BORSSUM WAALKES — VAN KERKWIJK.*

, Heden beviel van een' ZOON, de Hoog-Wel Geboren Vrouwe Baronesse *DE SMETH VAN ALPHEN*, geboren Baronesse *VAN BRAKELL DOORWERTH.*
S'GRAVENHAGE, den 5den Februarij 1857.

, Heden beviel voorspoedig van een' welgeschapen ZOON *A. KUIT Cd.*, geliefde Echtgenoot van
UITGEEST, 5 Februarij 1857.
K. ZAADNOORDIJK.
Eenige kennisgeving.

, Heden overleed na kort doch smartelijk lijden, in den ouderdom van 82 jaren en 5 maanden, onze hartelijk geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, Vrouwe MARIA VAN OOSSANEN, Weduwe van den Wel-Ed. Heer *Isaac Tromer.*
Uit aller Naam.
Z.-BOMMEL, 30 Januarij 1857.
J. TROMER.
Eenige kennisgeving.

, Heden overleed, in den ouderdom van bijna 73 jaren, na eene zeer spoedig toenemende verzwakking, de Hoog-Wel-Geboren Heer ANTOINE GUILLAUME Baron VAN BORSSELE, Heer van Borssele, buitengewoon Kamerheer van Zijne Majesteit den Koning.
BARNEVELD, 30 Januarij 1857.
Uithoofde van buitenlandsche Betrekkingen eerst nu geplaatst.

, Tot onze diepe droefheid overleed heden, onze geliefde Behuwd-Moeder en Zuster de Wed. H. VAN DER VEEN, geb. MARIA JOHANNA TIGLER, na eene ziekte van acht dagen, in den ouderdom van bijna 68 jaren.
SCHUTTORF, Graafschap *Bentheim*, den 1sten Februarij 1857.
J. TIGLER, Wed. *W. Schumer.*
H. C. TE GEMPT.
S. F. TE GEMPT, geb. VAN DER VEEN.

, Aan een langzaam afnemen van krachten, overleed heden morgen, kalm en gelaten, en zoo wij hopen in een beter leven te zijn ingegaan, onze geliefde Moeder MARIA VRIELINK, laatst Weduwe van wijlen *Teunis Eggink*, in den gezegenden ouderdom van bijna 84 jaren.
LAREN, bij *Zutphen*, den 3den Februarij 1857.
D. J. EGGINK, *uit aller naam.*

, Heden overleed alhier, in den ouderdom van 72 jaren, onze geachte Moeder en Behuwd-Moeder MECHTELDA HENRIETTA ALBERTI, Wed. van *Hendrik Janssen.*
ZUTPHEN, 3 Februarij 1857.
T. J. J. E. JANSSEN.
C. F. A. JANSSEN.
H. JANSSEN.
G. C. T. ADDINK geb. JANSSEN.

, Op den Huize Klein Raadwijk onder ALPHEN A/D RIJN, overleed op den 3den Februarij 1857, Vrouwe CHRISTINA ARNOLDINA VAN TEYLINGEN, laatst Weduwe van den Wel-Edel Gestrengen Heer *Peter David du Moulin* in den ouderdom van ruim 79 jaren.
Op begeerte der overledene zullen geene uiterlijke teekenen van rouw gedragen worden.

, Den 3den Februarij 1857, overleed te 's GRAVENHAGE, in den ouderdom van 63 jaren, de Gepensioneerde Schout-bij-Nacht CAREL ROEST, Oud Inspecteur van de Stoomvaart-dienst, Ridder van den Nederlandschen Leeuw, Kommandeur van de Eiken Kroon.
Eenige kennisgeving.

, Heden overleed, in den ouderdom van 75 jaren, Mejufvrouw CHRISTINA MARIA DREKMAN.
AMSTERDAM, 3 Februarij 1857.
Eenige kennisgeving.

, Tot onze bittere droefheid, nam de Hemelsche Vader dezen morgen onze jongste Lieveling tot zich, nog geene negen maanden oud.
MIDDELBURG, 4 Februarij 1857.
Eenige kennisgeving.
F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN.
J. C. J. C. SIBMACHER ZIJNEN, ROLDANUS.

, 'sHERTOGENBOSCH, 5 Februarij 1857. Heden overleed, in den ouderdom van ruim twee jaren, ULRICQUE JEANNETTE CAROLINE, jongste Dochtertje van Mr. JOHAN VERSFELT en C. U. C. VERSFELT, geb. VAN RAPPARD.

, Heden overleed aan een langzaam verval van krachten, in den ouderdom van bijna 71 jaren, mijne hartelijk geliefde Tante, Mejufvrouw JOHANNA LOUISA AGATHA CROISET.
UTRECHT, 5 Februarij 1857.
H. W. B. VAN UCHELEN, Oud Luitenant der Infanterie.

, Voor de vele blijken van deelneming, bij het overlijden van mijne geliefde Moeder ondervonden, betuig ik bij deze, ook namens mijne Zusters, den hartelijksten dank.
VALKENSWAARD, 7 Februarij 1857.
G. J. C. HARMSEN.

, Mr. C. GERLINGS en Echtgenoote, betuigen hunnen hartelijken dank voor de talrijke blijken van deelneming, ondervonden bij het overlijden hunner geliefde Behuwd-Moeder, Vrouwe Douairière *P. R. Cantz'laar* geb. *van Pembroek.*
HAARLEM, 9 Februarij 1857.

, Met de maand April a. s. verlangt A. VAN MARION, te Rijnsburg, een' ONDERMEESTER, liefst van den derden Rang, Hervormde Geloofsbelijdenis en bekwaamheid om te kunnen Voorzingen zijn vereischten. De voordeelen zijn 70 Gulden jaarlijks boven de gewone verpleging. Brieven *portvrij* of in *persoon.*

, **f400 TOT f1500 CADEAU**
aan dengenen, welke een' HULPONDERWIJZER van den 2den Rang, P. G., voorzien van de gunstigste recommandatiën, binnen een jaar tijds eene vaste betrekking, in of buiten zijn vak, kan bezorgen, welke p. m. *f* 400 tot *f* 1500 's jaars oplevert. Brieven *franco*, onder Lett. O. P., bij den Boekhandelaar W. E. J. TJEENK WILLINK, te Zwolle.
Januarij 1857.

, F. A. TAUBER te Heilo verlangt, zoo spoedig mogelijk, een' KWEEKELING of ONDERMEESTER van eenigen Rang. Brieven *franco*, doch liefst in *persoon.*

, **BOEKHANDEL.**
Een Boekhandelaar in de Provincie Gelderland, zoekt met primo Mei e. k.: Een LEERLING van de Hervormde Godsdienst, tegen billijke vergoeding van Kost, Inwoning en Huisselijk verkeer. Adres *franco* Brieven, Letter D., bij den Boekhandelaar A. E. C. VAN SOMEREN, te Zutphen.

, **SMEDERIJ.**
Door sterfgeval biedt zich IEMAND aan, om op een IJzerfabriek als Baas of Meesterknecht het opzigt te hebben. Behalve dat hij zich voor alle werk in dat vak bekwaam acht, kan hij tevens Kantoorwerk waarnemen.
Adres met *franco* Brieven, onder Letter H. bij den Boekhandelaar W. C. MELLINK te Zutphen.

, IEMAND, gewoon de *Nieuwere Talen* en *Wiskunde* te onderwijzen, wenscht met 1°. Mei a. s. van Betrekking te veranderen. Adres *franco*, onder Lt. S., bij den Boekhandelaar K. W. PICKHARDT, te 's Gravenhage.

, Met 1° Mei a. s., wordt er te 's Gravenhage gevraagd: **EEN HUISKNECHT**, van de Prot. Godsd., en voorzien van bewijzen van bekwaamheid en zedelijk gedrag. Adres met *gefrankeerde* Brieven, onder Letter X., bij de Boekhandelaars A. VAN HOOGSTRATEN EN ZOON, te 's Gravenhage.

, **EEN BEKWAAM HUISKNECHT**, van de Prot. Godsd., 30 jaren oud, van onbesproken gedrag en van de beste getuigschriften voorzien, welke in vroegere dienst met 3 en 4 Paarden heeft omgegaan, zag zich gaarne geplaatst als Koetsier of in dergelijke betrekking. Bij voorkeur zoude hij zich als Koetsier geplaatst zien. Men wordt verzocht zich te adresseren *franco*, onder Lett. K., bij de Wed. H. MEIJER, Boekhandelaresse te Zwolle.

, **PHARMACEUTEN**
die met regt Deventer kiezen tot studieplaats, wordt met Mei aanstaande op verschillende wijze eene geschikte GELEGENHEID aangeboden, door BERGHUYS en VAN DE MOER Apothekers aldaar.

, **HUWELIJKS-AANVRAGE.**
IEMAND uit de eerste standen, ruim 30 jaren oud, tot de Prot. Kerk behoorende, eene zeer deftige betrekking bekleedende en daarbij vermogend, zoekt langs dezen gebruikelijken weg in kennis te geraken, met een MEISJE of WEDUWE, van fatsoenlijke Familie, om daarna een **Huwelijk** aantegaan. Ten einde bij de Dames die op deze mogten reflecteren, de vrees, dat steller dezes eene Vrouw zoekt *om het geld*, geheel weg te nemen, zoo voegt hij hierbij, dat, ofschoon vermogen natuurlijk eene aanbeveling wezen zal, zulks echter geenszins zijne keuze zal leiden. De stiptste geheimhouding, de meeste délicatesse in deze, wordt plegtig verzekerd. Brieven gelieve men *franco*, onder Letters N. P., intezenden aan J. VAN DIJK SR., Oudwijkerlaan te Utrecht.

, De betrekking van DIRECTEUR en DIRECTRICE *in het geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen binnen Delft*, door overlijden opengevallen zijnde, zoo worden Gehuwde Lieden, uit den beschaafden en fatsoenlijken stand, zonder Kinderen ten hunnen laste, en van middelbaren leeftijd, die tot de vervulling daarvan zouden wenschen in aanmerking te komen: opgeroepen, zich te vervoegen ter Kamer van Regenten van voornoemd Gesticht, op Maandag, Dingsdag of Woensdag, den 16den, 17den of 18den Februarij 1857, des middags van 12 tot 3 ure.

, Tegen Mei aanstaande wordt in *het Protestantsch Bestedelingenhuis* te Arnhem verlangd: Eene LINNEN- en WOLLENNAAISTER, in het Stoppen en Mazen tevens onderrigt kunnende geven. Die hiertoe geschikt en genegen zijn, mits van de Protestantsche Godsdienst, ongehuwd, of Weduwe zonder Kinderen, en van middelbaren leeftijd, kunnen zich, onder overlegging van een bewijs van goed gedrag, met *franco* Brieven aanmelden bij den ondergeteekende, mede-Bestuurder van het Gesticht.
Arnhem, 2 *Februarij* 1857.
J. P. D. GELL.

, Wordt gevraagd dadelijk, eene JUFVROUW P. G., boven de 30 jaren, van een gezond en opgeruimd gestel, de ervarenheid bezittende om eene ziekelijke *Dame* te kunnen oppassen en verzorgen en bij noode in de Huishouding behulpzaam te kunnen zijn; waarbij voorts vereischt wordt de geheele behandeling van de Wasch, goed Mazen, Naaijen en kan het zijn Stoppen. Bij opgaaf van Woonplaats, verlangt men aanwijzing waar informatien kunnen worden genomen. Adres, met *franco* Brieven, onder Letter G., bij den Boekhandelaar M. J. VISSER, Vlamingstraat te 's Gravenhage.

, Eene ouderlooze JUFVROUW oud 26 jaren, P. G. biedt zich aan, om met eene Familie naar Oost- of West-Indiën te vertrekken, als Bonne voor jonge Kinderen, of tot Assistentie in eene Familie van gevorderde jaren. Zij is in staat buiten de Hollandsche Taal, in de beginselen der Fransche, Piano, Zang, en vrouwelijke Handwerken onderwijs te kunnen geven. De hierop reflecterenden, adresseren zich aan het Postkantoor te 's Gravenhage, onder Letters C. S. B., Post Restant.

, **ATTENTIE!**
Eene fatsoenlijke WEDUWE van de P. G., en middelbaren leeftijd, tegen primo Mei aanstaande eene andere woonplaats willende kiezen, hetzij te Arnhem, deszelfs environs, of in een ander gedeelte van Gelderland, wenschte voor dat zij zich tot iets bepaalde, met een bejaard Heer of Dame overeen te komen om bij haar in te wonen, om alsdan na nadere overlegging Plaats en Woning te kiezen. Ook zoude zij niet ongenegen zijn voor Iemand een Huis te Meubileren en tevens het Bestuur van het Huishouden op zich te nemen. Adres met *franco* Brieven, onder de Letter F., bij den Boekhandelaar STENFERT KROESE, te Arnhem.

, Er wordt verlangd tegen Mei een knappe GELDERSCHE MEID, die goed kan Koken, en tevens geschikt is voor Meid alleen. Zij, die meer als zoodanig zijn werkzaam geweest, en bewijzen van langdurige dienst kunnen overleggen, zullen het eerst in aanmerking komen. Adres Brieven *franco*, onder Letter M., aan de ERVEN THIERRY & MENSING, Boekhandelaren te 's Gravenhage.

, Men vraagt met 1° Mei, in een fatsoenlijk Gezin te Amsterdam, tegen eenen huurprijs van zestig Gulden: Eene KEUKENMEID, van de P. G., goed kunnende Koken en het Huiswerk verrigten, en voorzien van goede getuigschriften. Adres met *franco* Brieven, onder Letter P., bij den Boekhandelaar W. H. ZEELT, Leidschestraat bij de Kerkstraat, te Amsterdam.

, Door vertrek naar elders, bestaat er GELEGENHEID voor een' Geneesheer, zich in eene Gemeente te vestigen, waar tevens gelegenheid bestaat ter bekoming van KAMERS, met KOST, enz. Met den meesten spoed zich te vervoegen, onder Letter W., bij den Boekhand. C. J. VAN LEEUWEN Lz., te Woerden. Brieven *franco.*

, **TE HUUR TE VOORTHUIZEN**, 1° Mei a. s., een net betimmerd en vrolijk gelegen HEERENHUIS, geschikt voor eene kleine familie, hebbende vier Kamers, Keuken, Kelder, Meidenkamer en Berging voor brand etc., met of zonder Tuin. Adres *franco* aan het Hulp-postkantoor aldaar.

, **MET 1 MEI 1857 TE HUUR:**
IJSSELOORD.
Zomer- en Winterverblijf, aangenaam gelegen buiten de Stad Gouda. De Moestuin, Boomgaard en verdere Plantsoen, zijn van heden af te aanvaarden. Te bevragen bij A. G. v. D. SCHELDEN, Mr. Verwer op de Tiendeweg te Gouda, mits *franco* Brieven.

Uit de Hand te Koop:

Eene welbeklante ROGGE-, WITTEBROOD- en BESCHUITBAKKERIJ, met daarbij behoorend PAKHUIS en ERVE, staande op een der beste standen op de Marktplaats te Schagen. Te bevragen bij den Eigenaar en Bewoner P. KLEIN, aldaar.

, Door verandering van Zaken wordt op zeer voordeelige voorwaarden ter *overneming* aangeboden: Eene op de beste Standen der Stad Venlo (Limburg), gevestigde COLONIAAL & VERFWAREN-HANDEL, die een ruim burger bestaan oplevert, het Huis er bij te *Huur* of te *Koop*, waarop desverkiezende een gedeelte der Kooppenningen kan gevestigd blijven. Voor den Kooper bestaat er ook gelegenheid tot het leeren **Fabriceeren** tot verscheidene soorten van Vernissen en Verfwaren.
Nadere informatien te bekomen op *franco* aanvraag, onder Lt. A. F., op het Postkantoor aldaar.

, Te KOOP: Een hecht, sterk en weldoortimmerd WOON- en WINKELHUIS, staande en gelegen op den besten stand der Stad Gorinchem. Te bevragen *franco*, onder Letter B., bij den Boekhandelaar J. VAN HOEVE JR., te Gorinchem.

, **RENTGEVEND LANDGOED.**
TE KOOP wordt gevraagd een rentgevend LANDGOED met HEERENHUIS, Koetshuis en Stalling voor drie Paarden, vrij van overstrooming en gunstig gelegen voor Jagt en Visscherij, of voor Jagt alleen, in de Provincien Gelderland, Utrecht of Overijssel, tegen p. m. *f* 60,000.
Adres *franco* Brieven, onder Letters D. M., bij den Heer LANDRIJ, Bankier te 's Gravenhage.

, **STEENBAKKERIJ.**
Men biedt te KOOP of ook wel te HUUR aan, in de Provincie Gelderland: Eene in werking zijnde LEEMSTEENFABRIEK met de noodige GEBOUWEN en eenen aanzienlijken voorraad LEEM, Brieven *franco*, onder Let-

ters G. K., bij den Boekhandelaar A. E. C. VAN SOMEREN te Zutphen.

** **ORGEL.**

Wordt gevraagd een klein KERK- of groot KABINET-ORGEL, met opgaaf van sterkte en prijs. Adres E. RAVENSHORST, te Ommen, Provincie Overijssel. Brieven *franco*.

** AANZIENLIJKE VRIJWILLIGE VERKOOPING door Sterfgeval van circa 1000 nommers nieuwe GOUDEN en ZILVERWERKEN, BLOED-, ECHTE GRANAAT- en andere KORALEN, enz., nieuwe goed geconditionneerde KERKBOEKEN, en voorts den MEUBILAIREN INBOEDEL, alles nagelaten door wijlen den Wel-Edelen Heer H. VOGEL, in leven Kashouder in Gouden en Zilverwerken enz., te Oudenbosch Arr. Breda, en welke aldaar publiek verkocht zullen worden, op Dingsdag den 17den Februarij 1857 en volgende dagen, 's morgens om half tien uren, bij aankomst van den Spoortrein, te beginnen met de Gouden en Zilverwerken enz. Alles te zien daags voor den Verkooping den 16den Februarij 1857, van 's morgens 10 tot 's namiddags 3 uren. Betaling *kontant*.

** Men is van meening, om op Dingsdag den 10den Februarij 1857, des middags ten 12 ure, in *den Nieuwen Doelen*, te Alkmaar, in het openbaar te Veilen en op Dingsdag den 17den Februarij daaraanvolgende, ter zelfder ure en plaatse, bij afslag te Verkoopen:

1. De zeer goed ingerigte en vele jaren met succes nog werkende ZOUTKEET, genaamd „*DE EENDRAGT*", met derzelver Erve, staande en gelegen aan de Schulphaven, binnen Alkmaar, met daarin zijnde vijf Zoutpannen en Stoepen, ruime Bergplaatsen voor ruw en geraffineerd Zout, twee Smeltkuipen met Pekel- en Waterpetten, Pompmolen, Turfschuren, Kantoor en Woning voor den Meesterknecht; voorts een daarnaast staande STAL en PAKHUIS, met derzelver Erve en daarbij gelegen ruime Tuin, alsmede een met Boomen beplant ERF, naast de Keet, Kadaster Sectie B., Nos. 1075 en 1493, te zamen groot 23 Roeden, 49 Ellen.

De Waterschuit, met Inventaris en hetgeen daartoe verder behoort, en de overige Gereedschappen zullen voor eene daarvoor opteegeven waarde moeten worden overgenomen.

De voorraad van Zout, Pekel en Turf, zal op tauxatie overgenomen moeten worden.

2. Een stukje WEILAND, groot 14 Roeden, 15 Ellen, gelegen als en achter het vorige Perceel, Sectie B., N°. 1343.

3. DRIE WOONHUISJES en ERVEN, aan de Westzijde van de Keetsloot, binnen Alkmaar, Sectie B., Nos. 1046, 1047, 1048 en 1533.

4. Een PAKHUISJE en ERVE, aan de Oostzijde van de Keetsloot, binnen Alkmaar, Sectie B., N°. 1055.

5. Een stukje GROND, groot 7 Roeden, 30 Ellen, op het Zeglis, onder Alkmaar, Sectie F., N°. 383.

Alles breeder bij Billetten omschreven. Nadere informatien zijn, op *franco* aanvrage te bekomen, ten Kantore van de Notarissen S. A. DE MORAAZ, te Alkmaar en ABR. P. DE LANGE, te Schoorldam.

** B. LANGERHUIZEN, J. H. NIEUWENHUYS, J. H. GEZELSCHAP, P. L. POSTHUMUS, J. J. BOLDOOT, J. J. SEYLMANS, A. LANGERHUIZEN en J. W. MINNE, Makelaars, zullen op Maandag den 16den Februarij 1857 in het voormalig *O. Z. Heeren-Logement* des avonds na half zes ure door den Notaris Mr. J. COMMELIN doen Verkoopen: N°. 1. Een kapitaal met eenen welgeordonneerden Bentheimer steenen voorgevel versierd KOOPMANS-HUIS waarachter groote TUIN en TUINHUIS met derzelver ERF staande en gelegen op de Heerengracht tusschen de Utrechtsche straat en Amstel geteekend IJ. 211. N°. 2. Een hecht en sterk KOOPMANSHUIS en ERF op de Keizersgracht tusschen de Hartenstraat en Leliegracht, geteekend L. L. 210. en N°. 3. Een bijzonder aangenaam BUITEN-VERBLIJF, genaamd *HOUTVREUGD*, met deszelfs logeable aan den Hout staande HEEREN-HUIZING en met smaak aangelegden TUIN, buiten de stad Haarlem op den Hoek van den Hout en Kleinen Houtweg geteekend Q. 4. N°. 215, groot 6 Roeden en 4 Ellen; breeder bij Billetten omschreven en te zien N°. 1 en 2 op vertoon van een toegang-billet door een' der bovenstaande Makelaars onderteekend, en N°. 3 zich te vervoegen bij den Tuinman op de Hofstede *Spaarnhout* aan den Kleinen Houtweg. De Bewijzen van Eigendom en de Veilcondities zullen op den gewonen tijd te zien zijn ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

** VERKOOPING op Zaturdag den 21sten Februarij 1857, des middags 12 ure, in het Locaal *Noord-Holland*, te Buiksloot, van:

N°. 1. Het HUIS en de *welbeklante* TIMMERLOODS, aldaar, in het Oosteinde.

N°. 2. Een HUIS en ERF daarnaast, Oostzijde, nieuw gebouwd.

Eerst elk afzonderlijk en daarna gecombineerd te Veilen, ten overstaan van P. SCHELLINGER, Notaris te Nieuwendam residerende.

** **PUBLIEKE VERKOOPING eener BOERENPLAATS, in den Waard en Groet-Polder.**

ALBERTUS REGNERUS SLOOS, Notaris te Winkel, zal op Maandag 23 Februarij 1857, des voordemiddags ten 10 ure, in het Logement *de Roode Leeuw*, te Kolhorn, Gem. Barsingerhorn, publiek Verkoopen:

Eene voor weinige jaren nieuw getimmerde BOERENWONING, voorzien van ruime Bergplaats voor Graan en Vee, met bijbehoorend ERF en annexe Percelen alleruitmuntendst en buitengewoon vruchtbaar BOUWLAND, alles allergunstigst gesitueerd in den Polder Waard, Gemeente Barsingerhorn, en wel in de onmiddelijke nabijheid van het Dorp Kolhorn, aan de Vaart en West-Frieschendijk, Kadaster Sectie B., N°. 525 tot en met 529, 531, 694 en 695, te zamen groot 42 Bunders, 17 Roeden, 10 Ellen.

De voorschrevene Landerijen genieten vollen vrijdom van Grondlasten tot den jare 1886, en halven vrijdom dier lasten in de aanvolgende 40 jaren, terwijl van dezelven nog in Huur zijn circa 15 Bunders voor een tijdvak van 2 jaren, en alzoo tot het ontblooten der Schoof in 1858, tegen eenen jaarlijkschen Huur prijs van *f* 98 per Bunder, en ruim 5 Bunders voor een gelijk tijdvak tegen *f* 80, Huur per Bunder in het jaar.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van den Notaris *Sloos* voormeld, alwaar de Verkoops-Voorwaarden, Eigendoms-Bewijzen en Kadaster-Extracten in tijds vóór de Verkoop ter inzage zullen liggen.

** **VOORLOOPIG BERIGT.**

De BUITENPLAATSEN *HOEKENBURG* en *ARENDSBURG*, gelegen naast den anderen, aan den Straatweg en de Trekvaart van Delft en 's Gravenhage naar Leiden, in de nabijheid van 's Gravenhage en op korten afstand van het Station van den Hollandschen IJzeren Spoorweg, onder de Gemeente Voorburg, zoo om derzelver ligging als hooge gronden en solide Heeren-Huizingen, Koepels aan de Trekvaart, ruime Stallen en Koetshuizen, Oranjerie, Perziken- en Druivenkasten en Broeijerij, Boomgaarden en Moesgronden, bijzonder geschikt tot *Zomer- en Winterverblijf*, met het daartoe behoorende perceel WEILAND, in de Plaats zelve gelegen, te zamen groot 13 B., 91 R., 23 E., mitsgaders een perceel WEILAND, gelegen in den Tedingerbroekpolder, onder Stompwijk, over gezegde Plaatsen, groot 3 B., 44 R., 10 E., zullen in de maand Maart aanstaande te 's Gravenhage (plaats, dag en uur nader te bepalen), in het openbaar worden geveild en verkocht.

Nadere informatien zijn inmiddels te bekomen ten Kantore van den Notaris H. VAN ZEGWAARD, te Voorburg, bij 's Gravenhage; dagelijks te zien, mits zich daartoe aanmeldende bij den Tuinbaas op *Hoekenburg*.

** **BOEKVERKOOPING.**

Door E. J. BRILL, Boekhandelaar te Leyden, zal den 19den Februarij en volgende dagen Verkocht worden: De nagelaten Bibliotheek van den Wel-Eerw. Zeer-Gel. Heer J. TENCKINCK, in leven Predikant te Brielle, bevattende eene zeer belangrijke verzameling der meest gezochte werken over GODGELEERDHEID en FRAAIJE LETTEREN, alsmede de nagelaten Bibliotheek van den Wel-Ed. Achtb. Heer L. PLOOSTER, in leven Lid der Arrondissements-Regtbank te Brielle, welke beste en nieuwste Werken bevat over ROMEINSCH, NEDERLANDSCH en FRANSCH REGT, GESCHIEDENIS, enz.; de in deze Verkooping voorkomende Boeken over OUDE LETTERKUNDE, GENEES- en NATUURKUNDE, zijn nagelaten door een' Doctor in de *Letteren* en *Geneeskunde*.

Wie wil niet gaarne een' fatsoenlijken Brief leeren schrijven?

„Aan den stijl herkent men den man" zeide een groot Geleerde, en hij had wel gelijk. Die geen goeden Brief kan schrijven, kan geen aanspraak maken op den naam van fatsoenlijk Man; al wie die kunst leeren wil, bestede slechts EEN GULDEN en koope het

Volledig Brievenboek van Claudius,

waarin hij alle mogelijke voorschriften van Brieven, toepasselijk op alle omstandigheden des levens, en regels omtrent het Briefschrijven zal aantreffen.

Hoewel dit Boek dat 300 bladz. groot is, pas is uitgegeven, zijn er reeds DUIZENDEN Ex. van verkocht, omdat het zoo **Goed** en zoo **Goedkoop** is.

Het is bij **H. C. A. CAMPAGNE**, te Tiel, en verder in alle Boekwinkels te bekomen.

** **NIEUWE BOEKWERKEN VOOR DE JEUGD.**

Door DE ERVEN LOOSJES, te Haarlem, zijn uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

I. DE PERUAANSCHE VLUGTELINGEN.

door Capt. MAYNE REID.

UIT HET ENGELSCH.

Met vier plaatjes, in Linnen Band. Prijs *f* 1,40.

In een Engelsch Tijdschrift leest men: Als Schrijver voor Jongens verdient volgens ons oordeel Capt. MAYNE REID eene eerste plaats. Hij die zijn Boek in handen krijgt, zal zich vele uren vermaken met het lezen daarvan en stof genoeg vinden om er over te spreken, en wij kunnen ons geen denkbeeld vormen van Menschen, van welken ouderdom ook, die zeggen, da thet lezen van MAYNE REID'S Werk hun geen vermaak en onderrigt verschaft heeft.

II. DE KLEINE SUSE BRONKHORST.

door PETRONELLA MOENS.

3e DRUK.

Met twee plaatjes, in Linnen Band. Prijs *f* 1,25.

Het is onnoodig iets tot aanbeveling te voegen bij dit lieve Boekje voor Meisjes van 8 — 12 jaren. De *derde druk* bewijst reeds welk eenen bijval het heeft mogen ondervinden. De naam van PETRONELLA MOENS, als Schrijfster, is genoeg bekend.

** Bij DE GEBROEDERS ABRAHAMS te Middelburg, is van de pers gekomen en alom te verkrijgen:

BESCHOUWINGEN

OVER DEN

GEZONDHEIDSTOESTAND VAN NEDERLAND,

EN BIJZONDER VAN

MIDDELBURG,

DOOR

A. CALAND.

In gr. 8vo. Prijs 25 Cent.

** H. R. VAN ELK, te Dordrecht, heeft uitgegeven

GOEDKOOPSTE en VOLLEDIG

ZAKWOORDENBOEK.

Fransch-Hollandsch en Hollandsch-Fransch.

Dit zeer goedkoope ZAKWOORDENBOEK, dat door deszelfs volledigheid boven vele andere uitmunt, wordt aan belanghebbenden zeer aanbevolen.

De Prijs is *f* 1,30 ingenaaid, en *f* 1,50 in net en sterk Linnen-Bandje gebonden.

Bij H. A. TJEENK WILLINK, te Arnhem, is verschenen:

Dr. SCHREBER, *Geneeskundige Kamergymnastie*, of voorbehoedende en genezende Ligchaamsbewegingen, uitvoerbaar zonder gereedschap en vreemde hulp, en geschikt voor beiderlei kunne en verschillende leeftijden, naar den 3en druk uit het Hoogduitsch met bijvoegsels door Dr. F. A. C. WAITZ, voorheen Stadsgeneesheer te Samarang. Met 45 Figuren in den text en 23 op eene plaats, gr. 8°. *f* 1,25.

In korten tijd verschenen van dit Werkje drie Duitsche uitgaven en eene Engelsche, Fransche en Russische vertaling. Het bevat voorschriften, tegen Bloedsaandrang naar Hoofd en Borst, tot verwarming der Voeten, tot verbetering van de Ademhaling bij nauwe Borst, Teringachtige aanleg, asthma en tegen gebrekkige Spijsvertering, Hypocondrie, enz.; tot bevordering der menstruatie, ter genezing van Liesbreuken, tegen beginnende Spierverlamming; tot voorbehoeding en versterking in het algemeen bij Spier- en Zenuwzwakte, Bleekzucht, Klierziekte, Vetzucht, enz.

Prof. C. PRUYS VAN DER HOEVEN, te Leyden, heeft de opdragt der vertaling aangenomen. Genoeg waarborg voor den degelijken grond dezer voor iedere uitvoerbare, niet gevaarlijke en niets kostende geneeswijze.

** B. DEKEMA, te Utrecht heeft uitgegeven:

Zakwoordenboek der geregtelijke Geneeskunde

door Dr. MALLER. Prijs *f* 1.25.

☞ Aan HH. Regtsgeleerden en Geneeskundigen wordt dit als een vraagbaak bij voorkomende gevallen zeer aanbevolen. Met een oogopslag vindt men daarin wat men zoekt. Het is als het ware *een boek voor iedereen*, omdat men er zaken in vindt het menschelijk leven betreffende, die men in geen ander boek, als over dit onderwerp, aantreft en waar ieder mensch het grootste belang in stelt te weten.

** J. C. LOMAN JR., te Amsterdam, heeft uitgegeven:

EEN HAAGSCHE JOFFER

Historische Schets uit de zeventiende Eeuw,

DOOR

H. J. SCHIMMEL.

Twee Deelen in kl 8vo met twee Platen *f* 2,90.

Gebonden in een keurige Linnen Band met gouden Stempels *f* 3,25.

** **NIEUWE UITGAVEN**

van de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, te Groningen:

I. **NAPOLEON ROUSSEL**, De Katholieke en Protestantsche Natiën, onderling vergeleken uit het drieledig oogpunt van welvaren, verlichting en zedelijkheid. Met eene Voorrede van Prof. P. HOFSTEDE DE GROOT. 2 Deelen, Prijs *f* 7,—.

II. **VROUWENLEVEN**, Beelden, Groepen en Teekeningen, OTTILIE WILDERMUTH nageschetst door J. J. A. GOEVERNEUR. *f* 3,50.

Verder zijn bij hen in 't licht gekomen:

I. **Prof. Dr. KARL KOCH**, De Caucasische Landen en Armenië, in Reistafereelen van *Curzon*, *K. Koch*; *Spenier* en *Wilbraham*. Vertaald door J. J. A. GOEVERNEUR. *f* 3,20.

II. **DE WET** betreffende Minderjarigheid en Voogdij, opgehelderd door Practische Aanmerkingen. Een Handboekje voor Voogden en Toeziende Voogden. *f* 0,50.

III. **Prof. Mr. B. H. LULOFS**, De DECLAMATIE, of de Kunst van Declameren of Resiteren en van de Mondelijke Voordragt of Uiterlijke Welsprekendheid in het Algemeen. *f* 3.90.

IV. **F. HOFFMANN**, Aan den Haard. Vertaald door J. J. A. GOEVERNEUR. *f* 1,50.

** J. OOMKENS J. ZOON, Boekverkooper te Groningen, geeft heden uit:

WAARHEID IN LIEFDE.

GODGELEERD TIJDSCHRIFT.

VOOR BESCHAAFDE CHRISTENEN.

NIEUWE REEKS,

BIJZONDER GEWIJD AAN DE OPBOUWING DER EVANGELISCH-CATHOLIEKE KERK DER TOEKOMST.

ONDER MEDEWERKING VAN EEN

GODGELEERD GEZELSCHAP,

UITGEGEVEN DOOR

P. HOFSTEDE DE GROOT, L. G. PAREAU, J. SONIUS SWAAGMAN, W. MUURLING, L. S. P. MEIJBOOM.

Jaargang 1857. *Eerste Stuk.*

INHOUD:

Prof. L. G. PAREAU, *over de Opbouwing der Evangelisch-Catholieke Kerk der toekomst.*

Ds. I. BUSCH KEISER, *over den invloed der Kerk.*

Dr. E. J. DIEST LORGION, *het Catholicisme van Hugo de Groot.*

Dr. C. H. VAN HERWERDEN C. Hz., *Bezoek aan de Waldenzen gebragt in* 1856.

Het oordeel der Catholieken over de herroeping van het Edict van Nantes.

Een schoon woord over den twijfelaar.

De deugd van den natuurlijken mensch en van den Christen.

Bede om hulp uit Smyrna.

Twintig achtereenvolgende jaren is dit belangrijk Tijdschrift reeds uitgegeven en vond alom belangstellende Lezers: nog is die belangstelling niet verminderd en met onvermoeiden ijver, zet de Redactie hare eenmaal opgenomene taak voort. Inhoud en vorm moesten echter na zoo vele jaren eenigzins worden gewijzigd en het is hierom, dat thans het eerste stuk van eene NIEUWE REEKS verschijnt.

De uitgaaf heeft als vroeger in 4 Stukken plaats, die te zamen pl. m. 56 vellen druks zullen bevatten en *f* 8,00 kosten. Een uitvoerig prospectus is in alle Boekwinkels voorhanden.

Te Haarlem bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.

Behoort bij de

HAARLEMSCHE COURANT

van 9 Februarij 1857.

VERGADERING der Provinciale Staten van Noord-Holland, op Dingsdag 3 Februarij 1857.

De vergadering wordt door den voorzitter in naam des Konings geopend en het gebed gedaan.

Op verzoek van den voorzitter wordt door den griffier het kon. besluit van 11 Januarij 1857 n°. 44 voorgelezen, waarbij de commissaris des Konings wordt gemagtigd de Provinciale Staten buitengewoon bijeen te roepen. — Dit kon. besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

Daarop wordt voorgelezen eene kennisgeving aan de Staten van het overlijden van den heer *C. van Bommel*, lid der Gedeputeerde Staten. De voorzitter deelt mede dat die kennisgeving is beantwoord, en brengt hulde aan de verdiensten van den overledene.

De voorzitter deelt mede dat in plaats van den heer *van Bommel* tot lid der Provinciale Staten is verkozen de heer *G. J. Versteegh*.

Het onderzoek der geloofsbrieven van dien heer wordt door den voorzitter opgedragen aan eene commissie, bestaande uit de heeren *Roeloffs Valk*, *Messchert van Vollenhoven* en *de Moraaz Imans*, welke commissie zich tot dat einde uit de vergaderzaal verwijdert.

Inmiddels gaat de vergadering, overeenkomstig art. 52 van het reglement van orde, tot het trekken der afdeelingen over.

Daarna deelt de voorzitter mede dat in de vergadering tegenwoordig zijn 55 leden, terwijl om verschillende redenen afwezig zijn de heeren *Swaan*, *Schoon*, *Kikkert*, *Siemers*, *Sloos*, *Bos*, *Gerdenier*, *Opperdoes Alewijn*, *S. de Vries*, *Boot*, *Splitgerber*, *Hartsen*, *Granpré Molière*, *Borski*, *Elias* en *van Waterschoot van der Gracht*.

De commissie met het onderzoek der geloofsbrieven van den heer *Versteegh* belast, komt in de vergadering terug en brengt bij monde van den heer *van Vollenhoven* verslag uit, strekkende tot toelating van den verkozene; met welk advies de vergadering zich op voorstel van den Voorzitter vereenigt.

De heer *Versteegh* komt daarop de vergadering binnen en legt in handen van den Voorzitter de eeden af, bij art. 83 Grondwet en art. 71 Provinciale wet voorgeschreven. Hij wordt door den Voorzitter geluk gewenscht met zijne benoeming en neemt zitting.

Wordt voorgelezen het Koninklijk besluit van 31 December 1856 n°. 71, waarbij de goedkeuring des Konings wordt onthouden én aan het reglement voor *Rijnland* vastgesteld door de Staten van *Noord-Holland* den 3^{den} Julij 1856, én aan het reglement voor *Rijnland* vastgesteld door de Staten van Zuid-Holland den 6^{den} November 1856, op grond dat de Staten der beide provincien zich omtrent deze zaak niet hebben kunnen verstaan, en de regeling daarvan dus nu, volgens art. 23 der wet van 12 Julij 1855 (Stbl. N°. 102), aan den Koning behoort.

Dit kon. besluit wordt, op voorstel van den voorzitter, voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de verkiezing van een lid van de Gedeputeerde Staten in plaats van den heer *van Bommel*; de voorzitter benoemt de heeren *'s Jacob*, *Luden*, *de Dieu Fontein Verschuir van Heilo* en *Smit* tot stemopnemers.

Bij de eerste stemming worden uitgebragt op den heer *Heydanus* 21 stemmen, *Schimmel* 13, *Smit* 12, *de Moraaz Imans* 6, *Büchner* 2, en op de heeren *Schoon* en *Corver Hooft* elk eene stem.

Daar geen der leden eene volstrekte meerderheid verkregen heeft, wordt tot eene tweede vrije stemming overgegaan.

De uitslag daarvan is dat er zijn uitgebragt op den heer *Heydanus* 27 stemmen, *Schimmel* 14, *Smit* 9, *de Moraaz Imans* 5, terwijl eene stem is uitgebragt op den heer *Corver Hooft*.

Bij de daarop gevolgde stemming tusschen de heeren *Heydanus* en *Schimmel* worden op den heer *Heydanus* 39 en op den heer *Schimmel* 15 stemmen uitgebragt, terwijl twee briefjes oningevuld zijn gebleven.

De heer mr. *J. Heydanus* is dus bij meerderheid van stemmen verkozen tot lid van Gedeputeerde Staten.

Door den voorzitter gevraagd of hij bereid is zijne benoeming aan te nemen, verklaart hij dat zijne benoeming hem aangenaam is, dat hij bereid is van zijne tegenwoordige betrekking afstand te doen om deze nieuwe te aanvaarden; dat zoo er eenig bezwaar voor hem bestond, dit zou gelegen zijn in de moeijelijkheid der hem opgedragen taak, dat hij echter met vertrouwen op hooger hulp die taak wil op zich nemen.

De voorzitter bedankt de stemopnemers voor de genomene moeite.

Aan de orde is een voorstel van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van een reglement op de uitoefening der groote of zoutharing-visscherij voor *Noord-Holland*, gelijk aan dat, hetwelk door de Staten van *Zuid-Holland* voor dat gewest is vastgesteld.

De voorzitter stelt voor het onderzoek dezer zaak aan eene commissie op te dragen. Hij verzoekt de heeren *Laan*, *Quast van Rijneveld*, *Spengler*, *Schimmel* en mr. *G. de Vries Az.* deze commissie te willen uitmaken en noodigt hen uit in de op aanst. Donderdag des voormiddags te tien ure te houden vergadering verslag te doen.

De heer *Rahusen*, het woord gevraagd en bekomen hebbende, zegt dat art. 20 van het reglement van orde ook eene dadelijke behandeling der zaken toelaat; hij zou die in dit geval wenschelijk achten en stelt daartoe eene motie van orde voor.

Het voorstel schijnt hem genoegzaam toegelicht, en het houden van nog 2 vergaderingen, zooals bij aanneming van het voorstel van den Voorzitter noodig zou zijn, heeft naar zijne meening, vele bezwaren.

De heer *Quast van Rijneveld* ondersteunt dit voorstel.

De Voorzitter antwoordt dat, indien dit het eenige te behandelen onderwerp was, er tegen het gedane voorstel geene bedenking zou zijn. Maar er zijn nog meer zaken te behandelen; die van de Haarlemmermeer eischt eene gezette overweging; het is wenschelijk dat daarvoor eene commissie worde benoemd, en uit dien hoofde acht hij het verkieslijk dat de zaak van de haringvisscherij op dezelfde wijze worde behandeld.

De voorzitter merkt ook nog op dat er niet 3 vergaderingen noodig zijn, zooals de heer *Rahusen* gezegd heeft. In de vergadering van donderdag zou de zaak kunnen worden afgedaan. — Intusschen is hij bereid het gedane voorstel in stemming te brengen, indien men daarop blijft aandringen. —

De heer *Rahusen* trekt hierop de motie in, en het voorstel van den voorzitter wordt zonder stemming aangenomen.

Thans is aan de orde het voorstel tot het nemen eener beslissing aangaande het *al of niet* verstrekken van subsidie uit de provinciale fondsen aan de gemeente *Haarlemmermeer*, ter voorziening in de kosten van hare huishouding over 1857.

De Voorzitter stelt voor ook deze zaak aan eene commissie op te dragen en benoemt tot leden dier commissie de heeren *de Lange*, *Smit*, *van Akerlaken*, *Heemskerk*, *Rutgers van Rozenburg*, *Koenen* en *Perk*, met uitnoodiging om in de vergadering van Donderdag e. k. verslag uit te brengen.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering tot Donderdag 10 ure gescheiden.

Vergadering van Donderdag 5 Februarij.

De Vergadering wordt op den bepaalden tijd door den Voorzitter geopend en het gebed gedaan.

De Voorzitter zegt dat, aangezien het getal leden bij de wet vereischt tot beraadslagen en besluiten niet aanwezig is, hij zich zal bepalen tot datgene waartoe het reglement van orde aanleiding geeft, namelijk het doen van kennisgeving van de ingekomen stukken.

De heer *Koenen* vraagt of het niet doenlijk zou zijn toch tot de lezing der rapporten over te gaan.

De Voorzitter antwoordt dat eerst de namen der afwezige leden zullen worden voorgelezen en dat daarna gedaan zal worden hetgeen, volgens het reglement van orde, verder kan geschieden.

De Griffier leest daarop de namen der afwezige leden voor, welke 40 in getal zijn.

De Voorzitter deelt mede dat de verslagen van de in de vorige bijeenkomst benoemde commissien zijn ingekomen en dat die verslagen ter lezing zullen worden gelegd.

Hij schorst daarna de Vergadering en bepaalt dat zij te 12 ure zal worden voortgezet.

Bij de voortzetting der Vergadering te 12 ure zijn er 47 leden tegenwoordig.

De notulen van de vorige bijeenkomst worden gelezen en goedgekeurd.

De Voorzitter deelt mede dat de heeren *Schimmelpenninck*, *Splitgerber*, *Boelen*, *van Eeghen*, *de Moraaz Imans*, *Heydanus* en *Merens* hetzij mondeling hetzij schriftelijk, kennis gegeven hebben van de redenen hunner afwezigheid.

De Voorzitter brengt ter tafel het rapport der commissie op het voorstel van Gedeputeerde Staten, tot vaststelling van een reglement op de groote of zoutharing visscherij voor Noord-Holland, en intrekking voor zooveel Noord-Holland betreft, van het reglement op de groote of zoutharing visscherij voor de Provincie Holland, goedgekeurd bij Z. M. besluit van 5 Junij 1827 n°. 20.

De conclusie van het rapport, welke door den Griffier wordt voorgelezen, strekt tot aanneming van het voorstel, zooals het is gedaan. Dienovereenkomstig wordt zonder hoofdelijke stemming besloten.

Nu wordt ter tafel gebragt het rapport der commissie, in wier handen is gesteld de missive van Gedeputeerde Staten d. d. 7 Januarij jl. n°. 24 en bijlagen, betreffende het al of niet verleenen van een provinciaal subsidie aan de gemeente *Haarlemmermeer*, ter voorziening in de kosten harer huishouding over 1857.

Bij dit rapport wordt door de commissie gezegd, dat zij zich geheel met Gedeputeerde Staten vereenigt, voor zooveel betreft de door hen aangevoerde redenen om het te kort niet door een provinciaal subsidie te dekken, maar dat zij toch meent, dat in afwachting van hetgeen de regering en wetgevende magt zullen hebben te beslissen, de vergadering bepaaldelijk de wenschelijkheid moet uitspreken, niet van een bundergeld, maar van een rijks-subsidie, en zich genegen moet betoonen zelfs tot eene zekere opoffering, indien dit daarmede te verkrijgen is.

De hoofdvraag in deze is, heeft de gemeente *Haarlemmermeer* billijke aanspraak op subsidie?

De commissie beantwoordt die vraag bevestigend, omdat de gemeente in exceptionelen toestand verkeert, ten aanzien van hare *uitgaven*, hare *bevolking* en hare *middelen*.

Ten aanzien van hare *uitgaven*, omdat er nieuwe, elders reeds lang bestaande, werken moeten worden aangelegd, als raadhuis, scholen enz., materieel voor brandblussching, verlichting enz. moet worden aangeschaft, buitengewoon groote kosten voor politie worden gevorderd enz.

De begrooting voor 1857 alhoewel de aanmerkelijke som van *f* 17,015 bedragende, getuigt toch van spaarzaamheid.

De *bevolking* thans reeds geklommen tot meer dan 5000 zielen is voor een belangrijk gedeelte afwisselend en bestaat voor het meerendeel uit menschen, die zonder kapitaal werken, zoodat de hun opgelegde lasten dadelijk op de voortbrengselen van hunnen arbeid drukken.

De belastbaarheid der bevolking wordt nog verminderd door de bezwaren die het waterschap Haarlemmermeer haar oplegt en onvermijdelijk zal voortgaan haar opteleggen.

Wat de *middelen* aangaat merkt de commissie op, dat de gemeente 1° geen eigendom bezit.

2°. bij wijze van opcenten genoegzaam geene grondbelasting kan heffen.

3°. van de opcenten op de personele belasting nog weinig voordeel trekt.

4. accijnsen bezwaarlijk kan heffen.

Bij de heffing van eenen hoofdelijken omslag van *f* 5000; van eene belasting op de honden, waarvan de opbrengst is geraamd op *f* 500, en van schoolgelden geraamd op *f* 750, kan aan de gemeente over het vrij aanzienlijke te kort op hare uitgaven over 1857, thans geraamd op *f* 9389,03 geen verwijt worden gedaan.

De commissie zoude de heffing van een bundergeld, waarvan gesproken is, drukkend en onregtvaardig noemen.

Dat bundergeld te heffen van de inwonende bruikers van het land, zoude niet strijdig met de wet zijn, maar een knellenden last op den arbeid leggen.

De heffing van de uitwonende landeigenaars, zoude niet anders dan krachtens eene speciale wet kunnen geschieden en zoude virtueel van de verkoopcondities afwijken. Tegen die heffing zoude daarenboven de verschillende qualiteit van het land een bezwaar opleveren.

De vraag doet zich voor of het rijk of de provincie moet subsidiëren?

Het rijk heeft over 1856 bereids subsidie verleend.

Het rijk alleen geniet aanzienlijke voordeelen van de Haarlemmermeer, doch de provincie niet. Voor de droogmaking heeft zij in der tijd belangrijke subsidien verleend en vermoedelijk zal de hulp der provincie nog meermalen worden ingeroepen voor aanleg van wegen, bouwing van scholen enz.

Op die gronden acht de commissie de provincie geheel ongehouden tot dekking van het thans bestaande te kort op de begrooting van 1857.

Algeheele weigering van de hulp der provincie zoude echter tot de heffing van een bundergeld aanleiding kunnen geven.

De Tweede kamer toch heeft wel het voorgedragen subsidie voor 1857 verworpen, doch uit de gevoerde discussie blijkt dat men zich niet absoluut en onvoorwaardelijk tegen het verleenen van rijkssubsidie heeft verklaard. In die discussie straalde door dat men het geheele subsidie niet voor rekening van de provincie wilde laten, maar het billijk zoude achten, wanneer dit tusschen het rijk en de provincie werd verdeeld; dat men de vraag omtrent het al of niet verleenen van subsidie wilde reserveren, en daarop na onderzoek terugkomen.

Met het oog op de aanstaande behandeling der begrooting voor Binnenlandsche zaken over 1857 wenscht de commissie dat de provincie een blijk geve van hare goede gezindheid in deze, door een deel van het subsidie aantebieden, voor het geval dat de wetgevende magt alsnog mogt toestemmen het overige te verleenen.

De commissie stelt mitsdien aan de vergadering voor:

1. Voor alsnog geen subsidie aan de gemeente *Haarlemmermeer* te verleenen.

2. Aan den Minister van Binnenlandsche Zaken te verklaren, dat zij de heffing van een bundergeld of anderen grondlast ten behoeve van die gemeente niet wenschelijk acht, indien die kan worden vermeden.

3. Aan Z. Ex. hare bereidvaardigheid te doen kennen om uit provinciale fondsen *f* 2000 bij te dragen tot dekking van het geraamde te kort over 1857 in de begrooting der gemeente, indien de wetgevende magt besluiten mogt voor de meerdere behoefte een rijkssubsidie te verleenen.

4. De uitvoering van het 2de en 3de punt aan Gedeputeerde Staten op te dragen.

Na de voorlezing der conclusie van dit rapport deelt de voorzitter mede dat er is ingekomen een amendement van den heer *Brugmans* op die conclusie.

De griffier leest dit amendement voor, waarvan de strekking is om uit het eerste lid der conclusie van het rapport weg te laten de woorden *voor alsnog*; diensvolgens te doen vervallen de drie verdere leden der conclusie en in plaats daarvan te stellen:

2° *Dat Gedeputeerde Staten worden uitgenoodigd van dit besluit aan den minister kennis te geven.*

Dit amendement, ondersteund zijnde, wordt in overweging genomen.

De heer *Brugmans*, het woord gevraagd en bekomen hebbende, zegt hoofdzakelijk: dat hij gemeend heeft dit amendement te moeten voorstellen, omdat het, naar zijne meening, beter sluit op het rapport dan de conclusie der commissie zelve.

Immers in het rapport wordt erkend dat de provincie ongehouden is subsidie te verleenen, en het is hier alleen de vraag, waartoe de provincie *gehouden* is.

De Vergadering is niet bevoegd om inschikkelijkheid te betoonen, zoo als een particulier kan doen.

Als vertegenwoordigend ligchaam heeft zij alleen te vragen wat zij mag en kan.

Dus kan uit de erkende ongehoudenheid niet anders volgen dan eene weigering.

De woorden *voor alsnog* zijn derhalve overtollig, en moeten te meer worden weggelaten omdat zij duiden op eene toezegging onder eene zekere conditie, op eene welwillende transactie, iets, waarin de vergadering niet mag treden.

Er zijn voor de conclusie geene andere dan redenen van convenientie aangevoerd.

Men heeft aangehaald hetgeen bij de behandeling der Rijksbegrooting door een lid der Kamer is gezegd, maar dit is in deze niet afdoende. Er zouden regtsgronden moeten zijn aangevoerd voor de gemengde verpligting van het Rijk en de provincie tot het verleenen van subsidie; zulks is evenwel het geval niet. De wetgevende magt, op wier onlangs genomen beslissing ter zake van het hier bedoelde subsidie men zich grondt, is in deze zaak verdeeld geweest en heeft vroeger anders geoordeeld.

Het is door de commissie zelve erkend dat het eene verpligting van het Rijk is om te hulp te komen, wanneer de Gemeente zelve niet in hare gewone behoeften kan

voorzien, terwijl er voor de provincie geene verpligting bestaat.

De heer *de Moraaz Imans* komt in de vergadering.

De heer *Koenen* brengt eenige bedenkingen tegen het amendement in. Het is er, zegt hij, verre van af dat het amendement in den geest van het rapport zou zijn. Het rapport wijst wel duidelijk aan dat er geene verpligting voor de provincie bestaat, maar geeft toch genoegzame gronden aan om de medewerking der provincie te regtvaardigen. — De vorige spreker heeft, naar zijn inzien, twee eenigzins verwante denkbeelden, de verpligting en de bevoegdheid der provincie, verward. Hij heeft gesproken alsof de provincie niet bevoegd was om subsidie te verleenen. Als dat zoo ware, dan zou elk woord tot ondersteuning van het rapport nutteloos zijn. Immers als de provincie onbevoegd was, dan zou zij in het geheel geene subsidien mogen verleenen. Er worden toch vele andere subsidien verleend; daartoe was de provincie evenmin verpligt.

Men moet, zegt spreker, de zaak in verband beschouwen met de belangen en verpligtingen van het Rijk en de provincie. Het Rijk is gehouden subsidie te verleenen, dit ontkent hij niet; maar dat de provincie niets zou moeten doen, kan hij niet toegeven. Er zijn andere voorbeelden van ondersteuning door de provincie verleend, waarvoor misschien geene betere gronden pleitten.

Daarenboven, waar moet het met de gemeente *Haarlemmermeer* heen, als iedereen zich van het verleenen van hulp verschoont? Spreker vreest dat te lang gerekte onderhandelingen over de vraag, wie hier hulp moet verleenen, ten nadeele der gemeente zullen uitloopen.

De heer *Messchert van Vollenhoven* vereenigt zich met het amendement. Alles wat in het rapport voorkomt omtrent de noodzakelijkheid van subsidie stemt hij toe; maar de provincie is onverpligt niet alleen, maar naar zijne meening ook onbevoegd subsidie te verleenen. De uitgaven op de begrooting der gemeente zijn volstrekt niet in het belang der provincie, maar grootendeels in het rijksbelang; welke reden is er voor de provincie om daarin te gemoet te komen? Onder steuning ter voorziening in buitengewone behoeften, voor werken die ook de provincie baten, acht hij niet ongeoorloofd; maar niets van dat alles heeft hier plaats, hier is de provincie onbevoegd.

Daarenboven wenscht hij dat niets zal worden gepraejudicieerd ten aanzien van de positie der provincie tegenover de gemeente. Deze vergadering is zeer geneigd tot het verleenen van subsidien; die neiging moet evenwel binnen zekere grenzen beperkt blijven. Nu de wetgevende magt eenmaal het subsidie heeft geweigerd, moet de provincie daarom nog niet aanstonds den last op zich nemen. Daarvoor bestaan te minder termen wanneer men in aanmerking neemt de belangrijke subsidien, welke de provincie jaarlijks aan onderscheidene gemeenten verleent, zooals aan Vlieland, Urk, Wijk aan Zee en anderen, waartegen overstaat dat sommige gemeenten in andere gewesten, b. v. Schokland in Overijssel niets van de provincie, alles van het rijk ontvangen.

Men kan hier nog bijvoegen dat in andere gewesten wegen worden aangetroffen, waarvan de opkomsten door particulieren worden genoten, terwijl het Rijk zich met het onderhoud belast. — Op grond van dit alles vermeent spreker dat de vergadering in deze niet voorzigtig zou handelen door subsidie te verleenen.

De heer *Koenen* wenscht den heer *van Vollenhoven* te beantwoorden. Het eerste argument van dien spreker was dat hier geen spraak is van buitengewone uitgaven; ware dit het geval dan zou die spreker toegestemd hebben dat de provincie verpligt was subsidie te verleenen.

Welnu, zegt de heer *Koenen*, alles is hier buitengewoon, exceptioneel, alles is nog te doen; niets is aanwezig van hetgeen elders reeds bestaat.

Zie daar juist de oorzaak van den reddeloozen toestand; zoo in één geval een subsidie genoeg gemotiveerd is, dan is het hier. — De vorige spreker heeft gezegd dat het rijk meer doet voor andere provincien dan voor deze; spreker zal hem op dat terrein niet volgen. In alle gevallen, zegt hij, is dat geen argument voor deze provincie om zich te onttrekken aan het doen van datgene, wat billijkerwijze van haar kan worden gevorderd.

De heer *Heemskerk* is het geheel eens met den heer *Koenen*. Hij wil nog het een en ander tegen het amendement aanvoeren. De heer *Brugmans*, zegt hij, heeft gezegd dat de commissie de zaak op gronden van convenientie wil beslissen.

Niemand is daar meer tegen dan hij wanneer het op de beslissing van regtsvragen aankomt, maar hier is het de plaats om gronden van convenientie te laten gelden; immers het geldt hier subsidien, die door geene wet worden opgelegd. Het Rijk is evenmin als de provincie op regtsgronden verpligt subsidie te verleenen.

De commissie, zegt spreker, is niet inconsequent, wanneer zij zegt dat de provincie ongehouden is, maar toch voorstelt om ten minste iets te doen.

Zoodanige wijze van handelen is niet ongewoon. Het is geschied in Drenthe, nog onlangs in Noord-Brabant, en in deze provincie bij gelegenheid van het maken der havenwerken te Huizen.

Van veel gewigt acht spreker de bedenking, dat de provincie onbevoegd zou zijn subsidie te verleenen; maar die onbevoegdheid is niet bewezen. Ook andere gemeenten hebben subsidien genoten voor gewone uitgaven. Wel moeten er buitengewone omstandigheden zijn; maar die zijn hier aanwezig.

Wat betreft het gezegde dat men te veel inschikkelijkheid zou betoonen; er is dan toch, zegt spreker, een votum van de wetgevende magt, waarbij het rijks-subsidie is geweigerd. Zal het rijk in het vervolg tot het verleenen van subsidie overgaan, dan moeten er twee dingen zamen komen; de minister moet de voordragt doen; de Kamer moet haar aannemen. Is het waarschijnlijk dat dit zal gebeuren terwijl de omstandigheden juist dezelfde zijn als toen de kamer onlangs de voordragt verwierp?

Men heeft de commissie verweten dat zij te veel heeft gehecht aan de opinie van een lid der Kamer.

Maar men mag bij de beoordeeling van een votum letten op de discussien die vooraf gegaan zijn. Dit votum is terstond gevolgd op de niet weersproken redevoeringen van twee leden der Kamer; dus kan het gevoelen in die redevoeringen uitgedrukt eenigermate als het gevoelen der meerderheid beschouwd worden.

De heer mr. *G. de Vries Az.* ondersteunt het amendement van den heer *Brugmans*.

Door hem wordt in het midden gebragt, dat het geen punt van discussie uitmaakt, of de provincie verpligt is de gemeente *Haarlemmermeer* te ondersteunen. Dat de provincie daartoe niet verpligt is, staat vast.

Door den vorigen spreker is gezegd, dat ook het rijk niet tot het verleenen van subsidie verpligt is.

Dit kan de heer *de Vries* niet toegeven, hij acht het rijk in deze wel verpligt. Er is wel geen wetsartikel, waarop de gemeente zich zoude kunnen gronden, doch in dergelijke zaken geldt meer dan de geschreven wet.

Het Rijk is ondernemer van de droogmaking geweest, het heeft de drooggevallen gronden verkocht en daarna de gemeente in het leven geroepen. Het Rijk moet dus ook zorgen dat de gemeente kan bestaan.

Er bestaat een tweede grond voor de verpligting van het Rijk. Wat is de reden dat de gemeente niet kan voorzien in hare behoeften, of liever in de kosten van de rijksdienst aldaar?

Het rijk *heeft goedgevonden* vrijdom van grondlasten te verleenen. Spreker zegt met voordacht, dat het Rijk heeft *goedgevonden* dien vrijdom te verleenen, omdat deze vrijdom niet gelijk kan worden gesteld met den gewonen vrijdom, die aan particulieren wordt verleend, om ondernemingen van nijverheid te bevorderen en die aan deze gegeven wordt als eene te gemoetkoming in de groote kosten door hen te maken. Het rijk had even goed zonder vrijdom kunnen verkoopen, daar tegen de mindere opbrengst van den verkoop dan de meerdere opbrengst der grondbelasting zou hebben overgestaan.

Nu heeft echter de uitgeloofde vrijdom van grondbelasting den koopprijs doen stijgen en dus eene grootere som in de schatkist doen vloeijen.

De oorzaak van den hulpbehoevenden toestand der gemeente is juist hierin gelegen, want door den verleenden vrijdom kan de gemeente de gewone opcenten niet heffen.

Het Rijk heeft van dien vrijdom, ook van de vrijstelling der gronden van de gemeente-opcenten, in den hoogeren koopprijs al het voordeel genoten, en waar de voordeelen zijn moeten ook de lasten zijn.

De heer *Jolles* is het grootendeels met den vorigen spreker eens. De drie voorname punten, zegt hij, waarop het hier aankomt, zijn, de verpligting tot subsidie, de bevoegdheid tot subsidie, en de noodzakelijkheid van subsidie. Wat de verpligting betreft, men is het er over eens dat die niet bestaat. De bevoegdheid daarentegen is niet alleen niet uitgesloten maar in sommige wetten gehandhaafd, b. v. in art. 66 armenwet.

Maar de voorname vraag is over de noodzakelijkheid. Voor de provincie is daarvan niets gebleken, wanneer men let op den aard der subsidien en de verhouding tusschen het Rijk en de gemeente, die zeer juist door den vorigen spreker is aangewezen.

De heer *Brugmans* wenscht den heer *Koenen* te beantwoorden. De heer *Koenen*, zegt hij, heeft als argument gebruikt de vrees dat, als de wetgevende magt persisteerde in hare weigering, dit moeijelijkheden zou baren. Maar dit doet niets af; *la peur est une mauvaise conseillère.* Evenmin zou het voor de wetgevende magt een argument geweest zijn dat misschien de provincie zou weigeren. Wanneer er moeijelijkheden of verwikkelingen ontstaan, de wetten zijn er om die op te lossen.

Er is hier ook geene quaesti over het quantum, zooals in andere gevallen, maar over het beginsel. Bevoegdheid bestaat er voor de provincie alleen dan, wanneer er eene behoorlijke aanleiding is, en die is hier niet aangewezen. Verpligting is er in het geheel niet.

De heer *Smit* wenscht de conclusie te ondersteunen.

Vijf hoofdbezwaren, zegt hij, zijn daartegen aangevoerd.

1°. de inschikkelijkheid.

2°. de geest van transactie.

3°. dat de provincie onbevoegd is,

4°. dat al de uitgaven der gemeente voor het Rijk zijn.

5°. dat men niet te veel subsidien moet geven.

De vergadering mag inschikkelijk zijn als het belang waarvoor zij waakt dit medebrengt. Het Rijk is wel verpligt subsidie te geven, maar men moet den tegenwoordigen stand der zaak in aanmerking nemen. Zal de Kamer de zaak onveranderd aannemen na die eenmaal verworpen te hebben? Van den minister is het niet te vergen dat hij haar weder zal voorstellen. Wat belet de vergadering eene gunstige beslissing van de wetgevende magt uit te lokken door *f* 2000 aantebieden?

De provincie, zegt spreker, is bevoegd subsidie te verleenen, en hij acht het raadzaam de conclusie aantenemen en zoo aan de Staten-generaal de gelegenheid te geven op hunne beslissing terugtekomen. De redenen, die de commissie bewogen hebben deze inschikkelijkheid aanteraden, zijn met opzet in het rapport niet breeder ontwikkeld, omdat die in verband stonden met persoonlijke beschouwingen, welke moeijelijk in de vergadering ter sprake gebragt konden worden. — Men heeft gezegd: alle uitgaven der gemeente zijn voor het Rijk; maar, zegt de spreker, dit is immers in andere gemeenten niet minder het geval, en kan dus geen grond zijn om hier het subsidie te weigeren.

Eindelijk, de provincie is verpligt in de bestaande behoefte te gemoet te komen; ook als deze 2000 gulden gegeven worden, zal er nog een te kort van ruim *f* 7000 overblijven, dat door het Rijk zal moeten gedekt worden.

De heer *Asser* wil nog iets in het midden brengen tot ondersteuning van het amendement. Het doel, dat men in het rapport beoogt, zal, zegt hij, toch niet worden bereikt. Men lette slechts op hetgeen in de Kamer is geschied.

Eerst is het voorgestelde subsidie van *f* 7000 afgestemd. Toen heeft de minister voorgesteld een subsidie van *f* 3500.

Een daarop voorgesteld amendement, om die geheele som te doen vervallen, is aangenomen. Een bewijs dat de Kamer niet zoozeer bezwaar vond in het bedrag van het subsidie, maar *in het geheel geen* subsidie wilde verleenen. Dus zal ook de voorgestelde inschikkelijkheid niet baten.

De heer *Heemskerk* kan het door den laatsten spreker gezegde niet toestemmen. Men bedenke dat het laatst bedoeld besluit der kamer genomen is met de geringst mogelijke meerderheid. Hij kan er geen absolute weigering in zien. En zelfs al was dit zoo, dan zou men, door de conclusie aan te nemen, een bewijs van welwillendheid gegeven hebben, dat, juist als het niet hielp, niets zou kosten.

De heer *de Vries*, zegt spreker, heeft beweerd dat het Rijk verpligt is subsidie te geven. Dat is zoo, maar het is eene zedelijke verpligting. Om die zedelijke verpligting tot uitvoering te brengen moet men een votum hebben van de wetgevende magt, *qui tient les cordons de la bourse.*

Eindelijk betwist spreker de stelling van den heer *Brugmans*, dat de vrees een motief der commissie zou geweest zijn. Het is niet de vrees maar de zorg voor de bevolking, wier belangen aan de vergadering zijn toevertrouwd.

Er bestaat, zegt spreker, eene zedelijke verpligting voor de provincie niet om te subisdiëren perse maar om eene poging te doen om een subsidie van het rijk uit te lokken.

De heer *Croockewit* meent dat er een middel van conciliatie is, hierin bestaande dat aan de gemeente een voorschot gedaan worde onder verpligting van rembours, hetgeen naar hij meent in deze provincie geene ongewone zaak is.

De voorzitter merkt op, dat dit een geheel nieuw voorstel is, hetwelk om in overweging te kunnen genomen worden, vóór de vergadering had moeten zijn ingediend.

Daar geen der leden meer het woord verlangt te voeren, worden de beraadslagingen gesloten.

De voorzitter brengt thans het amendement van den heer *Brugmans* in stemming. — 37 leden verklaren er zich *voor*, en 11 leden *tegen*.

Het amendement is alzoo aangenomen en derhalve besloten:

1. Geen subsidie aan de gemeente *Haarlemmermeer* te verleenen.

en 2. Gedeputeerde Staten uittenoodigen van dit besluit aan den minister van Binnenlandsche Zaken kennis te geven.

Geene zaken meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering door den voorzitter in naam des Konings gesloten.

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.